ԺԵ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3820 — ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28/10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1898 — 24 ՃԷՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1316 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آروه‌لك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
» » »	վեցամսեայ.	70 »
» » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրք
» »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Արմաշի ուխտագնացութենէն յետոյ, որ բարեպաշտ զգացմանց արտայայտութեան առիթ ընծայեց բազմաթիւ Հայերու եւ, ինչպէս կը հաւաստեն, դրամապէս յաջող տարիներու չափ արդիւնաւոր եղաւ Դպրեվանքին մատակարարութեան, ընթացող շաբթուան կարեւոր լուրն էր՝ Տ. Գաբրիէլ եւ Տ. Ներսէս վարդապետներու եպիսկոպոսացման խնդութիւնը նախ, եւ յետոյ Եգիպտոսի Առաջն. Տեղապահին փութոյ պնդութեամբ Պաթում ժամանելը, ինչպէս գիտէք, Էջմիածնէն սուրբ միւռոն փոխադրելու համար Գահիրէ, սափորի մէջ։ Հազիւ թէ Կրօնական Ժողովի որոշմանց կարգին մէջ տեսնուած էր միւռոն փոխադրելու արտօնութիւնը, եւ ահա Տ. Յակոբ Աշոտ Ծ. Վ. Փափազեան երեւցաւ... Պաթումի մէջ, եւ յետոյ անշուշտ Էջմիածնի Կաթողիկոսարանին սանդուխներուն վրայ։

Եթէ աշխարհիս մէջ ամէն բան ուղիղ ճամբով ընթանար, հիմայ Տ. Յակոբ Վ. չպիտի կրնար ընթանալ դէպ ի Ս. Էջմիածին, ոչ ալ առաջ ոլորապտոյտ ճամբով պիտի կրնար դիմել դէպ ի Գահիրէ. այլ շէնքով շնորհքով Կ. Պոլսէն պիտի մեկնէր ու երթար Շապին-Գարահիսար, ուր Առաջն. Տեղապահի պաշտօն վարելու կոչուած էր Ազգ. Վարչութեան որոշմամբ, եթէ չեմ սխալիր, կամ ուրիշ վիճակ մը վերջապէս։ Ոչ ոք կրցաւ հասկնալ այն ատեն՝ թէ Յակոբ Վ. ինչպէս յաջողեցաւ Եգիպտոս երթալ, ինչպէս այս անգամ ոչ ոք կրցած է խելամուտ ըլլալ դէպ ի Ս. Էջմիածին ուղեւորելու պարագաներուն։

Վերջին անգամ Խառն Ժողովի կողմէ պատրաստուած եպիսկոպոսացուներու ցանկին մէջ, Գահիրէի Առաջն. Տեղապահին անունը չէր կարդացուած, եւ զօրութեամբ ալ չէր կրնար հասկցուիլ։ Ըսողներ կան թէ Կրօն. Ժողովը միտքէն անգամ անցուցած չէ, միւռոնի փոխադրութեան արտօնութիւն տուած ժամուն, թէ Տ. Յակոբ Վ. պանդուխտ քահանայի մը ձեռքով ըլլալիք բանի մը համար՝ յանձն չէր առներ Գահիրէէն Ս. Էջմիածին ուղեւորիլ եւ յետոյ Իգտիրի ճամբով իր տեղը դառնալ... առանց սրբազան մակդիրի, որ հիմակ առատ է Էջմիածնի մէջ։ Կրօն. Ժողովի բարեմտութիւնը յարգելու հաճոյքէն— ենթադրելով որ ըսուածին պէս է գործը— չեմ ուզեր զրկել զիս. միայն ես ալ բարեմտութեամբ պիտի հարցնէի Ազգ. Վարչութեան՝ թէ այսուհետեւ եպիսկոպոս ձեռնադրուելու համար վկայականի՞ ալ պէտք չի կայ, եւ կամ Առաջնորդական վիճակի մը վրայ պսակուելու օրէնքը բացարձակապէս հին պատմութեա՞ն պիտի վերաբերի։

Այս հարցմանց գործնական պատասխանը մեծ վստահութեամբ կը սպասէ Տ.Յ.Աշոտ։ Իսկ եթէ երբեք —անկարելիին վրայ խորհելու համար —Տ. Յակոբ Վ. Պաթումէն չդառնայ նախ առանց եպիսկոպոսական պնակէ առնուած ըլլալու, կարելի է այն ատեն խնդրել Ազգ. Վարչութեան Խառն Ժողովէն՝ որ բարեհաճի վկայականը փութացնել անմիջական թղթատարով ղրկելու համար Աղեքսանդրիա, ուր կարենայ գտնել զայն իր հասցէին. եւ այն պարագային՝ Եգիպտոսի Առաջն. Տեղապահը սիրով յանձն պիտի առնէ դառնալ Նորէն եւ երթալ Ս. Էջմիածին։

* * *

Ուրիշ գանգատ մըն ալ Կրօն. Ժողովի մէջ արձագանգ գտաւ անցեալ երեքշաբթի օր։ Սեբաստիոյ Ս. Առաջնորդը կանխահաս անօրէնութեամբ «Մայրագոյն» աստիճանը տուեր է Տ. Իբրանոսեան աբեղային, որ թերեւս օգտուած ըլլայ Առաջնորդին ծերունազարդ հանգամանքէն։ Տ. Մանկունի Սրբազան իրաւամբ, եւ մեծկակ իրաւամբ, գլացած էր ժամանակին այդ աստիճանը տալ հոգեշնորհ աբեղային, որ ձեռնադրութեան քառասունքէն անմիջապէս յետոյ՝ առաջին անգամ իր հոգեւոր ծնողքին դէմ անհաճոյ ընթացքի մէջ գտնուած էր խստմնադրժութեամբ, այսինքն՝ կանխաւ որոշուած եկեղեցական սպասարկութենէ մը խոյս տալով առանց պատճառի։ Շատ հաւանական է որ Տ. Պետրոս Սրբազան այս պարագային տեղեկութիւն չունէր եւ... կարծեմ, աբեղան ալ բան չէր ըսած Նորին Սրբազնութեան։

Ժողովը, այս տեսակ անպատեհութեանց կրկնութիւնը արգիլելու համար, որոշեց յանձնարարել Առաջնորդ եւ Վանահայր եպիսկոպոսներուն —բայց ո՞ր եպիսկոպոսներուն, կարելի՞ է հարցնել արդեօք, քանի՞ հոգի —որպէս զի գաւազանի կամ ծայրագունութեան աստիճան չպարգեւեն ոչ մէկ աբեղայի՝ առանց Կրօն. Ժողովի հաւանութեան, ոչ ալ կուսակրօն սարկաւագ ձեռնադրեն իրենք իրենց։ Այս որոշման հետեւանքով յանձնարարութիւնը պիտի ընդունին Նիկոմիդիոյ եւ Սեբաստիոյ Առաջնորդները, Եդեսիոյ Վանահայրն ու Պաղտատի Առաջն. Տեղապահը. ուրիշ գաւառներու մէջ եպիսկոպոսի համն ու հոտը մնացած են արդէն, ինչպէս եպիսկոպոսները... եպիսկոպոսական թեմերու հոտն ու համը։

* * *

Բայց անցեալ շաբթուան լուրերուն մէջ հետաքրքրականն էր, գոնէ զուարճասէրներու համար, Ամրակում վարդապետի երեւումը իր սլլազան գլխով եւ վերապատուելիի հանգամանքով, որ Բերայի Պատրիարքարանի թաքստոցէն մեկնելով կը դառնար կ'երթար Գուրուպէլէնի Նորատունկ այգին, ուր միջակութեան գործ կայ կ'ըսուի հիմայ, կամ այնպէս ցոյց կը տրուի։ Պատճառներ ունինք վստահելու թէ Ս. Պատրիարք Հայրն ու Կրօն. Ժողովը միջոցներ ձեռք առած ըլլան ուր որ անկ է՝ սահմանափակելու համար գէթ դաւանափոխութեան շարժումը, թէ եւ զուրկ ըլլայ կարեւորութենէ։ Անշուշտ անգործ չի մնար Նիկոմիդիոյ Ս. Առաջնորդն ալ իր կարգին — քանի որ նոր փուռի կամ բաղնիքի մը շինութեան հոգերով զբաղած չէ առ այժմ, — ու կը ջանայ տեղական միջոցներով եւ Ազգ. Պատրիարքարանի աջակցութեամբ անվթար պահպանել Հայ եկեղեցւոյ չաները այն ընդարձակ վիճակին մէջ, որ աւանդուած է իր անմիջական հոգեւոր վերատեսչութեան այնչափ տարիներէ ի վեր։

Ոչ ոք կրնայ այսօր հաւանութեան նշոյլ մը փայլեցնել իր ճակտին վրայ՝ թէ մայրենի Եկեղեցւոյ ծոցէն բաժանկամ մարդիկ խիղճը ունենան իրենց առաջնորդ. ոչ Գուրուպէլէնի եւ ոչ Վանայ Կոր-դար Թաղին մէջ խիղճը կրնայ գործ ունեցած ըլլալ։ Անփոյթ հովիւներու եւ անարժան կրօնականներու թերացութիւնն է միայն՝ որ կշիռ կ'ունենայ անոնց ու միամիտ ժողովուրդներու համոզմանց վրայ, որոնք յաճախ կրնան հրապուրուիլ անոտի ակնկալութիւններէ եւ, արեւմտեան ակնոցներ փորձելով իրենց աչքերուն, Հայ Եկեղեցւոյ ամէն դուրս կ'ընդնշմարեն երկրաւոր բարեբաստութիւնը։

ԱՐԷՏ

ՆԱՄԱԿ ՄԱՐՍԻԼԵԱՅԷ

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 26 Սեպտ.

Նախորդ թղթակցութեամբս իմացուցած էի Ամերիկայի նորընտիր առաջնորդ՝ Տ. Յովսէփ Եպս. Սարաճեանին քաղքէս մեկնիլը դէպի Բարիզ։ Այս առթիւ Բարիզէն գրուած նամակէ մը կը տեղեկանանք թէ Նորապսակ եպիսկոպոսը Ֆրանսական ոստանը հասեր է Սեպտ. 8ին եւ արժանավայել կերպով ընդունուելով կայարանին մէջ, տեղւոյն Հոգաբարձութեան եւ քահանային կողմէ առաջնորդուեր է իրեն համար պատրաստուած սենեակը։ Յովսէփ Եպս. թէ՛ Էջմիածնէ ստացած հրամանաւ եւ թէ՛ հայ գաղթականութեան փափաքին համեմատ՝ հետեւեալ կիրակի առաւօտ քաղաքին մատրան մէջ Ս. Պատարագ մատուցեր եւ քարոզ խօսեր է։

Եգիպտոսի նախորդ Նախարարապետ Բարձր. Նուպար փաշա, որ իր հիւանդութիւնը դարմանելու համար ժամանակէ մը ի վեր Բարիզ կը գտնուի եւ որոյ առողջութիւնը այժմ լաւ վիճակի մէջ է, Յովսէփ Եպս.ին յանձներ է 500 ֆրանք՝ Ամերիկայի Ուսթըր քաղաքին Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյն համար, որուն ինպաստ հանգանակութիւն ընելու համար Էջմիածնէն արտօնութիւն տրուած է Յովսէփ Եպս.ին։

—Լոնտոնէ ալ կը տեղեկանանք թէ Յովսէփ Եպիսկ. այդ քաղաքը հասեր է ամսուս 18ին կիրակի առաւօտ եւ կայարանին մէջ ընդունուեր է բաւական թուով Հայերէ՝ որոնք զինքը առաջնորդեր են Grosvenor Hotelը, ուր իրեն համար յատկապէս սենեակ պատրաստուած էր։ Լոնտոնի մէջ հայկական մատրու չգտնուելուն պատճառաւ, Սրբազանը պատարագ չէ մատուցեր, այլ գաղթականութեան անդամներուն այցելութիւններ տալով եւ փոխադարձ այցելութիւններ ընդունելով անոնց հաղորդեր է Ս. Կաթողիկոսին ողջոյնները։

—Յովսէփ եպիսկոպոս Լոնտոնէն մեկներ է սեպտ. 21ին դէպի Մանչեսթըր, ուր շատ չպիտի մնայ, որովհետեւ այս քաղքին մէջ ընելիք վարդապետական ձեռնադրութիւնը յետաձգուած է 4—5 ամսի համար։

—Կ'իմանանք թէ Ամերիկայի հայ գաղթականութեան առաջնորդանիստ քաղաքը պիտի ըլլայ Միացեալ Նահանգաց Ուսթըր քաղաքը, ուր եկեղեցի մը կայ Ս. Փրկիչ անուամբ եւ Հայերն ալ բազմաթիւ են։

—Երբեմն ցաւով կը տեսնենք որ Խարբերդցի եւ Տիարպէքիրցի ազգայիններ կը հասնին հոս, գաղթելու համար դէպ ի Ամերիկա. բարեբաղդաբար ասոնց թիւը քիչ է բաղդատմամբ այն Հայոց որք Ամերիկայէն կը վերադառնան, երթալու համար իրենց ծննդավայրը։ Վերադարձողներէն ոմանք շատ խեղճ վիճակ ունին։ Անցեալները Հայու մը կողմէ դիմում ըլլալով Մէսաժըրիի ընկերութեան, սա յօժարեցաւ 60 ֆր.ի իջեցնել Մարսէյլէ դէպ ի Սամսոն շոգենաւի երրորդ կարգին գինը եւ 10 Հայու հետ մէկ աղքատ Հայ ալ ձրի փոխադրելու հաւանեցաւ։ Ամերիկայէ վերադարձողներէ ոմանք շատ հիւանդ վիճակի մէջ են եւ չկրնալով ճամբորդութիւննին շարունակել՝ կը մեռնին հոս։ Տակաւին անցեալներն էր որ Հայ մը եկաւ հոս իր տեղը դառնալու համար, Թադէոս Տ. Աբրահամեան Կարմրցի (Խարբերդի գիւղերէն) որուն ոտքերը շատոնց սկսեր էին հիւծիլ Ամերիկայի մէջ. հիւանդանոց տարուեցաւ ուր չկրցաւ երկար ապրիլ. 88 անգլիական չէք մը ունէր որ իրեն տեղ ղրկուեցաւ խեղճ մօրը։ Ամերիկայի գործարանական չարքաշ կեանքին զոհ գացող այս խեղճը ո՛չ առաջինն է եւ դժբաղդաբար ոչ ալ վերջինը պիտի ըլլայ։ Մեր հոգեւոր իշխանութեան, եւ լրագրութեան պարտքն է մաքառիլ, առաջքն առնելու համար Հայոց դէպ ի Ամերիկա գաղթելուն, որուն հետեւանքը պիտի ըլլայ գաղթողներուն կորուստը, ինչպէս որ եղած է Հունգարիոյ գաղթականութիւնը եւ ինչպէս որ պիտի ըլլայ, դժբաղդաբար, Ռումանիոյ հայ գաղթականութիւնը, եթէ ժամանակին դարման չտրուի։

—Տեղիս Հայ գաղթականութեան անդամներէն Տէր Սարգիս Հալաճեան, որ իր առեւտրական գործոց մէջ անյաջողութիւն ունեցած էր, հիւանդացած ըլլալով, այժմ կը դարմանուի հիւանդանոցին մէջ, առանց ընտանիքի լինելուն համար։

Հ. Ս.

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Տնտեսութիւն եւ առողջութիւն, որոնց գումարն է բարեկեցութիւն, անբաժանելի են իրարմէ. մէկը առանց միւսին չէ կարելի։

Յանուն առողջապահութեան եղած ծախքերուն գումարը որքան ալ մեծ ըլլայ, բաղդատելով անոր կենսապահիկ բարիքներուն հետ, խիստ պզտիկ է։

Անցեալ տարի, Վիքթօրիա թագուհւոյ յիսնամեայ յոբելեանին առթիւ սովրեցանք թէ կէս դարու մէջ, Մեծն Բրիտանիոյ մայրաքաղաքին բնակիչներուն թիւը կրկնապատկուած է։ Պատճա՞ռը.— պատճառը մէկէն աւելի է, Բժշկական տեսակէտով, ամէնէն զօրաւոր, ըսենք գլխաւոր միջոցն եղած է, առողջապահական հրաշագործ օրինաց գործադրութիւնը, ի շնորհս Ռիչարտսոններու նման առողջապահ բժիշկներու անբաւ մարդասէր ճգանց ու ջանքերուն։

Քաղաքէն «մաքուր ծնիլ, մաքուր ապրիլ եւ մաքուր մեռնիլ» առածին համաձայն, Լոնտոնի ժողովուրդը, իր թաղապետութեան միջոցաւ, քաղքին ամէն թաղերուն պէտք եղած առատ եւ մաքուր ջուր բերելու համար, ծախսած է 600 միլիոն դահեկան. իսկ ամէնուն գործածած այս մաքուր ջուրէն յառաջ եկած աղտոտ ջուրը ոչ մէկ կէտի մը մէջ, մէկ կաթիլն ըլլայ, կանգ չառնելով, ծծորելով (սըզմից) քաղքէն դուրս հանելու համար ալ վերոյիշեալ գումարին կրկինը ծախսած է, այսինքն 1,200,000,000 դահեկան։

Առողջապահական վիճակագրութիւն մը կը հաստատէ թէ մօրը անուշիկ կաթը չծծող պզտիկի թթխկովը կուրծքին սախտակն յենակէտ ընելով ծծերուն անմաքուր համը չառնող, ամենափափուկ փետրանկողիններէն ալ աւելի կակուղ սրունքներուն եւ ծունկերուն վրայ չխնծցող թոթոշիկ պզտիկները, չոր ոսկորներու ծրարի մը վերածուելով 100ին 99ը չարաչար կը մեռնին։

Ուրիշ վիճակագրութիւն մը կ'ապացուցանէ թէ 500,000 չպատուաստուած տղաքներու հազիւ յիսուն հազարը կ'ապրին, եւ ապրողներուն մէկ մասը կոյր, մէկ մասը խուլ, մէկ մասն ապուշ, մէկ մասը կաղ, իսկ մնացորդ մասն ալ կատած կ'ըլլան։

Ուրիշ վիճակագրութիւն մը կը սովրեցնէ թէ օղին եւ օղիով շինուած ամէն տեսակ ոգելից խմելիքներ գործածողներուն թոքերը, սիրտը, լեարդը, ստամոքսը, աղիքները, երիկամունքը, առանց մնալու իր հազարումէկ ջիղերով ուղեղը, կը հիւանդանան, թէ գինովները ժամանակէն առաջ կը մեռնին, իսկ ապրողներն ալ ցաւով ու դեղով կ'ապրին։

Ծաղիկ, չարաջերմ, ժանտախտ, ժանտաջերմ, կեղծմաշկ կոչուած վարակիչ ու փոխանցիկ հիւանդութեանց դէմ, առողջապահական կանոններ կը սահմանուին. միջազգային խորհրդակցութիւններ կը կատարուին, միջոցներ ձեռք կ'առնուին, առողջապահիկ օրէնքներ կը հաստատուին հականեխական դարմաններ կ'որոշուին տարափոխիկ հիւանդութեանց եւ անոնց ծաւալման դէմ. ազգաց գործակցութիւն կը պահանջուի. բայց նոյն հիւանդութիւններէ ալ աւելի մահաբեր սոսկալի կեղծմաշկէն, լորտուի նման սողալով, աշխարհիս ամէն կողմ արշաւող, հաստատուող, եւ միայն Ամերիկայի մէջ տարին 500,000 անհատներու կեանքը չարաչար ոչնչացնող աղէտի մը դէմ ոչ ոք ուշադրութիւն կ'ընէ, առողջութեան, կեանքի եւ ընտանեկան երջանկութեան աղէտ մը եղող գինովութեան, որոյ վրայ սոյն օրաթերթին մէջ մեր սիրելի արհեստակից Բարիզաբնակ Տոք. Գօլօլեան շարք մը շահեկան յօդուածներով խիստ լաւ բացատրեց. ինչպէս եւ մենք «Առաջնորդ Առողջապահութեան» անուն քառասուն հատորիկներէ բաղկացած աշխատասիրութեան քաներորդ հատորին եղող «Գինովութիւն» անուն գործին մէջ, որ ընդ մամլով է, մեր կարողութեանը համեմատ նկարագրել փորձած ենք։

Ուրիշ վիճակագրութիւն մը կ'ապացուցանէ թէ մեր պզտիկներուն անօրէն, անդոյն, աչքի լոյսին մարելուն, քիթէ արիւն փլչելուն, ողնայար ոսկորներուն ծռելուն, կարճատես եւ մանաւանդ մեծ մասին սրտանձ ըլլալուն գլխաւոր պատճառներէն մին եւ ըսենք ամէնէն զօրաւորն է, վարժարանաց եւ իր կարասիներովը յատուկ, հակառողջական ձեւով ու դիրքով շինուած ըլլալը։

Ուրիշ վիճակագրութիւն մը երեւան կը հանէ թէ տարէցներուն ալ ջլատաւոր, ծիւրական եւ այլ հիւանդութեանց ենթակայ ըլլալուն պատճառը, անպարտէզ, անարեւ, առատ լոյս եւ առողջ օդ չունեցող, մութ ու խոնաւ բնակարանաց մէջ ապրիլն է։

Միւս կողմէ ուշադրութեան արժանի է տեսնել որ, տնտեսութեան եւ բարեկեցութեան բարերար օգուտներուն հրաշալի արդիւնքները ճանչցող շատ մը օտար քաղաքներու մէջ, տուներն իրենց կարասիներով, վաճառանոցներն իրենց ապրանքներով, մարդիկ իրենց կեանքն իսկ ապահովագրելու սովորութիւնն ընդհանրացած է։

Մարդս ինչ որ ալ ըլլայ եւ ուր որ ըլլայ, արհեստ, գիտութիւն սովրելու համար, առողջ ըլլալու է, աշխատելու շահելու համար առողջութիւն պէտք է. ասոնց նման, կեանքն ալ ապահովագրելու կարող ըլլալու համար առողջ ըլլալու է։

Մէկ խօսքով մարդ բան մը ընելու, բան մը ըլլալու համար առողջութիւն պէտք է. առողջութեամբ միայն կարելի է դրամ շահիլ. դրամով առողջութիւն ձեռք չի ձգուիր՝ միայն թէ դրամով առողջութիւնը կրնայ պահուիլ։

Չպատուաստուելէն կուրցած աչքը չի բացուիր, եթէ վճարել իսկ ուզուի աշխարհիս բոլոր ոսկիները։

Ուստի ամէն բանէ առաջ, ամէն նպատակի հասնելու համար, պէտք է առողջութիւն։

Ի՞նչ պէտք է առողջ ըլլալու համար, եթէ ոչ սովրիլ այն գիտութիւնը, որ կը կոչուի առողջապահութիւն, որուն կարեւորութիւնը ճանչցնելու համար սկսած ենք աշխատիլ ըստ կարի 35 տարիներէ ի վեր զանազան երկասիրութիւններով։

Բեասենի, Ռուսինեանի, Սէրվիչէնի, Փէշտիմալճեանի անուններն իրենց գործերովը յիշատակել չմոռնալու ատեննիս՝ ուրախ ենք տեսնել որ վերջերս մեր երիտասարդ արհեստակիցներէն ոմանք, ինչպէս Ռուսիոյ բժիշկ Տիգրանեանը, Մալթայի Սանտալճեանը, Բարիզի Գօլօլեանը, Պոլսոյ Տքթ. Մասըր, Յակոբեանը, Թորգոմեանը եւ Տաղաւարեանը բժշկական հրատարակութիւններով օգտակար կը հանդիսանան իրենց ազգակիցներուն։

ՏՔԹ. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ԿԻՆԵՐԸ՝ ԱՍՏՂԱԳԷՏ

Գիտութեան ամենէն բարձր կիրառումները, որոնց համար այրերս ամենամեծ ինքնավստահութեամբ կրնայինք ըսել թէ մեր սեփականութիւնն էր, չթողուցին մեզ ներկայացուցիչները այն սեռին որ մեր կողէն գողցուած էր երբեմն եւ հետեւաբար մեզմէ պակաս դիրք մը միայն կրնար ակնկալել։ Մեր այս ինքնավստահութիւնը յուսախաբութիւն միայն ունեցաւ, որ սկսաւ կին-բժիշկներուն երեւումովը ու կը շարունակէ դեռ համալսարանական ամէն ճիւղերու մէջ։

Դեռ չէ մոռցուած կին-փաստաբանը որ Բարիզի մէջ անցի տարին այնչափ աղմուկ հանեց։ Սակայն կիներ կան որոնք աստղագիտութեամբ կը զբաղին, որոնք՝ այնչափ կնճռոտ մանրաղննական հաշիւներով իրենց սիրուն, փոքրիկ գլուխները ճաթեցնելու կ'աշխատին. ահա՛, այս է որ զարմանք կը պատճառէ։ Արդէն իսկ Բարիզի Դիտարանին մէկ կարեւոր ճիւղին անօրէնուհին երիտասարդուհի մըն է՝ Օր. Տորոթէա Քլիւմբքէ։ Ամերիկուհի մը զոր այդ պաշտօնին կոչած է ծովակալ Մուշէ, ինչպէս որ Լուի ԺԴ. նոյն Դիտարանը կազմակերպելու կոչած էր Քասսինի իտալացին։ Օր. Քլիւմբքէ՝ թուանշաններու անվերջանալի, անիմանալի շարքով մը խճողուած իր զբաղմանց մէջ, ժամանակ ալ կը գտնէ երբեմն բանախօսութիւններ արտասանելու Վէրսայլի իգական ակումբին մէջ. եւ անշուշտ յանկուցիչ բան մը պիտի ըլլայ ունկնդրել խարտեաշ եւ բառին բուն նշանակութեամբ գեղանի Ամերիկուհիին բանախօսութեանը, որ իր թրթռուն ձայնով անփոյթ կը կրկնէ երկնային մարմիններու, մոլորակներու անուններ եւ առանց ճիգ ու ջանք ընելու իրարու ետեւէ կը յայտնէ անոնց երկրէս ունեցած հեռաւորութիւնները, միլիոնաւոր թիւեր, որոնք մաթեմաթիքական ճշդութիւն մ'ալ ունենալու առաւելութիւնն ունին, որովհետեւ Օրիորդը անձամբ անձին չափած ու ճշդած է զանոնք, Բարիզի համալսարանէն աստղագիտութեան թէզը անցնելէն եւ մրցակիցներու ամէնէն առաջինը հանդիսանալէն ի վեր։

Դիտարանին մէջ իր վարած ճիւղը ամենէն կարեւորն է որ «Չափերու գրասենեակ» կը կոչուի. Կանանց ակումբին մէջ իր արտասանած բանախօսութեան մէկ տպագրութիւնը աչքիս առաջն ունիմ եւ չեմ կրնար զարմանքս զսպել կարդալով այդ քսանըվեց տարեկան գեղուհիին ըսածները, որ քահանայի մը կողմէ հազար անգամ կրկնուած ծանուցումի մը նման, իրարու ետեւէ կրցած է շարել մոլորակներուն խմբին անունները, անոնց գիսաւորներուն թուականները, գտնողներուն պզաւան անունները, եւ անոնց չափերը։

Դիտարանին մէջ իր հրամանին տակ կ'աշխատին ուրիշ հինգ, վեց օրիորդներ, որոնց հետ կը զբաղի երկինքի նոր մէկ քարտէսը գծել լուսանկարով։ Այս մանրակրկիտ աշխատութիւնը 1892ի աստեղագիտական համաժողովին մէջ որոշուած է եւ եւրոպական տասնեւմէկ Դիտարաններ զայն ի գլուխ հանելու կ'աշխատին։ Աւելորդ է անշուշտ ըսել որ միւս Դիտարաններն իրենց գլուխն ունին անուն հանած աստղագէտներ ալ, որոնց հետ է որ պիտի մրցի Օր. Քլիւմբքէ։

Գիշերը խարտեաշ Ամերիկուհին իր քունը կը ծախէ եւ երկինքէն մաս մը կը լուսանկարէ, ապա՝ հետեւեալ օրը իր հանդարտիկ աշխատանոցին մէջ մասնաւոր գործիքներու միջոցաւ եւ իր աշակերտուհիներուն հետ միասին գիշերը լուսանկարուած աստղերուն դիրքն ու ճիշդ տեղը կ'որոշէ։ Բայց գիտուն օրիորդը դարձեալ պատճառ մը գտած է իր սրտին դառնութիւնը այրերուն վրայ թափելու համար։ Կը գանգատի թէ Համալսարանին դուռները գոց են այլ եւս իրեն համար, մինչդեռ աշակերտելու համար կանանց վրայ բաց էին։

—Ո՛հ, կ'ըսէ, ինչ գիտուն աշակերտներ պիտի հասցնէի, եթէ թոյլ տրուէր ինծի որ Համալսարանին մէջ դասախօսէի եւ կամ Ակադեմիան ընդունուէի։

Ահա՛ թէ որու կ'ըսեն կանանց նախանձը։

* * *

Ուրիշ կին մըն ալ որ մի եւ նոյն ասպարէզն ընտրած է, նոյնպէս Ամերիկուհի մըն է. Միս Մապէլ Լումիս Թոտ, որ իր երկրին մէջ համբաւ մը յաջողած է շինել իրեն եւ աւելի գործօն դեր մը կ'ունենայ իր սիրած գիտութեան մէջ։ Օրիորդ Թոտ՝ իր կառավարութեան կողմէ 1896ին արեգական խաւարումը դիտելու համար Ճաբոն ղրկուած գիտական մասնախումբին անդամ ընտրուած էր եւ կարգ մը ուսումնասիրութիւններ ի կատար հանելու համար յապաղելով, դեռ նոր վերադարձած է իր երկիրը։

Այդ գիտական գննութիւնը Ճաբոնի ամէնէն աւելի անծանօթ մնացած մէկ մասին մէջ տեղի ունեցաւ, որ Այնուներու երկիրը կը կոչուի։ Այդ կիսավայրենի ժողովուրդը, որուն մէջ կիները բոլորովին աւելորդ տարր մը կը կազմեն, մեծ զարմանօք եւ նորօրինակ արարածի մը նման դիտած են Ամերիկուհին, առանց սակայն իրենց անճաշ հետաքրքրութիւնը վնաս մը ունենալու անգլօ-սաքսոն ցեղին տիպար մէկ ներկայացուցիչին։

Օրիորդ Թոտ շատ կարեւոր ուսումնասիրութիւններ ըրած է Այնուներու երկրին եւ անոնց բարքերուն վրայ, որոնք շատ հետաքրքրական են։ Այդ ուսումնասիրութեան մէկ ամփոփումը պիտի ներկայացնենք ընթերցողին ի մօտոյ։

Այսպէս՝ կիները հետեւելով այրերուն ամէն ասպարէզի մէջ, զոր վերջիններն իրենց միայն սեփականած ըլլալու յաւակնութիւնն ունէին, մեծ քայլ մը առած են նաեւ աստեղագիտութեան մէջ։ Գիտութիւն մը որ ամէն ատեն իր սիրահարներն ունեցած է եւ անոնց ներշնչած է գեղեցիկ նախաձեռնութիւններ։ Թողունք այն Ամերիկուհին որ 100,000 ֆրանք կտակեց անոր որ Արէսին երթալու միջոց մը պիտի գտնէ եւ որ բոլորովին մոլորած ու ցնորական քմահաճոյք մըն է, եւ յիշենք Ապատի ամուսիններուն նուէրը, որոնք իրենց բոլոր հարստութիւնը կտակեցին նոր դիտարանի մը հիմնարկութեանը համար։

Ա. Գ.

ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՏՈՒԹԵԱՆ

ԲԱՌԳԻՐՔ

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.—Մահ պատահած տունէն պէտք է տղաքը հեռացնել. լռութիւն պէտք է տիրէ այդ տան մէջ. ուստի հարկ է ցած ձայնով խօսիլ եւ կամաց քալել: Հրաւիրեալները կ'ընդունուին այրերէ, որոնք մեռեալին ծնողքը կամ մերձաւոր ազգականներն են: Այդպիսի ցաւալի պարագայի մէջ, հրաւիրեալը լաւագոյն է որ չխօսի. գլխով բարեւ մը, ձեռքի սեղմում մը կամ համբոյր մը, եթէ—տան մտերիմ է—բաւական են: Ներկաներն ալ պէտք է որ չխօսակցին իրարու հետ:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը, առաջնորդութեամբ Սամաթիոյ աւագերէցին և Թաղ. Խորհուրդի անդամներուն, շաբաթ իրիկուն Սամաթիա գնաց և նախ վարժարանները այցելելով՝ տիրած կարգապահութեանը համար գոհունակութիւն յայտնեց. յետոյ եկեղեցի առաջնորդուելով իրիկուան ժամերգութեանց ներկայ գտնուեցաւ և գիշերը հիւրընկալուեցաւ Փուլճեան Ենովք էֆէնտիի բնակարանը։

Ն. Սրբազնութիւն երէկ առաւօտ տեղւոյն եկեղեցիին տօնախմբութեանը առթիւ պատարագեց և գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ։

Իրիկուան դէմ Ս. Պատրիարքը Եէնի-Մահալլէի եկեղեցիին մէջ քարոզ խօսեցաւ և տեղւոյն հրկիզեալները այցելելով մխիթարեց և դրամական նուէր մը բրաւ տեղւոյն Ազգատախնամին։

—Ֆէրքինի հետքը կորսուած էր այն օրէն ի վեր, երբ խոյս տուաւ Իզմիրէն, իր եղեռնական ծանօթ արարքներուն համար դատուելու և պատժուելու վախէն։

Այս առտու, Իզմիրէն առնուած նամակէ մը կ'իմանանք թէ այդ բաղդախնդիր կրօնաւորը Ամերիկա կը գտնուի, ուր յաջողեր է եղեր ինքզինքը արդարացնել՝ զինքը ղրկող Ընկերութեան առջև, յայտարարելով թէ «Իզմիրի բողոքական միսիօնարները զրպարտեր էին զինքը»։ Այդ միամիտ Ընկերութիւնն ալ հաւատացեր և յայտարարութիւն մը հաներ է Ֆէրքինը պաշտպանող։

Այս ողբերգական-զաւեշտական արկածախնդրութիւնը հոս չ'աւարտիր սակայն. Ֆէրքին՝ Տանիմարքա ղրկուեր է նոյն ընկերութեան կողմէ, իբր տնօրէն ուրիշ Որբանոցի մը։ Քիչ մըն ալ Տանիմարքացի որբերը թող խնամէ։

—Բաբերդի տղաքներուն հետ մայրաքաղաքս եկող Ադամ և Յովհաննէս տիրացուները երէկ Ս. Պատրիարքին յանձնարարութեամբ Մաքրիգիւղի եկեղեցիին մէջ քահանայ ձեռնադրուեցան, առաջինը Ալիր գիւղի եկեղեցիին վրայ Տ. Սմբատ՝ և երկրորդը Նիվ գիւղի վրայ Տ. Աշոտ անուններով։

— Պատրիարքական յանձնարարութեամբ, Սամաթիոյ հրկիզեալներուն ի նպաստ մայրաքաղաքիս եկեղեցիներուն մէջ շրջագայուած պնակներու հասոյթէն ցարդ Պատրիարքարան ղրկած են, Բերա 664 ղրշ., Կէտիկ փաշա 383 ½, Խասգիւղ 56, Պալաթ 60, Գումգաբուի դուրս 31 ½, Ղալաթիա 51 ¼, Պէշիկթաշ 73, գումար 1300. տակաւին 21 թաղ պատասխանած չեն եղած հրաւէրին։

—Աղթամարայ մէջ նոր հաստատուած Նարեկայ Որբանոցին տեսուչ Զատոյեան Տ. Դանիէլ վարդապետ և հոգաբարձութիւնը յատուկ գրեր ուղղած են Պատրիարքարան և յայտնելով թէ ցարդ ղրկուած նպաստներով հազիւ կրցած են որբանոցը բանալու համար հարկ եղած նախնական ծախքերը ընել, խնդրած են որ Պատրիարքարանէ յատկացուած ամսական գումարէն չորս ամսական կանխիկ վճարուի, որպէս զի կարենան ձմեռուան պարէնը հայթայթել։

Ս. Պատրիարքը յանձնարարեց վարչական դիւանին՝ առ այժմ միայն երկու ամսական կանխիկ ղրկել և մնացեալն ալ այն ատեն երբ բոլոր որբանոցներուն վճարումները ըլլան։

—Ծանօթ ակնաբոյժ Տոքթ. Խամերեան շաբաթ իրիկուն մայրաքաղաքս վերադարձաւ Փարիզէն։

—Հայ Հռոմէականներու Պատրիարք Տ. Ազարեան Սրբազան շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնաց և տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

—Հաճութեամբ կ'իմանանք թէ փաստաբան Պետրոս էֆ. Շաշեան, որ մէկուկէս ամսէ ի վեր հիւանդութեամբ կը տառապէր, կատարելապէս ապաքինած ըլլալով իր գործերուն գլուխը անցած է վերստին։

—Իզմիրի մեր թղթակիցը կը գրէ մեզ. «Անցեալ կիրակի քաղաքիս Ս. Ստեփանոս եկեղեցիին մէջ կատարուեցաւ Պ. Հրանտ Մամուրեանի պսակի հանդէսը Օր. Իսկուհի Թօգաթլեանի հետ, կնքահայրութեամբ Պ. Ս. Թօգաթլեանի։ Փեսային ծնողքը, ալեւոր հայրն ու մայրը Մամուրեան, անմխիթարելապէս, կը մաղթենք որ գոնէ ասկէ վերջ անխառն երջանկութիւն մը ունենան։»

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Տալզիէլ հեռագրական գործակալութեան այն լուրը թէ տէրութիւնները որոշած են հաւաքաբար գրաւել Բէքինը, հաստատուած չէ։ Կ'ըսուի թէ Քունկ իշխանի որդին Եին իշխանը պիտի յաջորդէ Չինու կայսեր։ Եին իշխանը շատ մտացի երիտասարդ մըն է և նպաստաւոր տրամադրութիւններ ունի օտարազգիներու նկատմամբ։ Վերջին փոփոխութեան միջոցին ալ Եին իշխանը ընտրելի առաջարկուեցաւ, բայց հայրը Պետական Խորհուրդին նախագահ ըլլալուն համար չընդունուեցաւ, որովհետև չինական օրէնքը կը տրամադրէ թէ ոչ ոք պէտք է խոնարհի իր որդւոյն կամ թոռանը առջև։ Հիմա որ Քունկ իշխանը մեռած է, Եին ազատ է այլ ևս. հաստատամիտ բնաւորութիւն ունի. մայր կայսրուհիին հետ խնամութիւն չունի։

—Բէքինի մէջ Եւրոպացիներուն դէմ յարձակումները կը շարունակուին։ Անցեալ չորեքշաբթի չփոթութիւններու պահուն, հինգ Չինացի սպաննուեցան։

—Չինաստանի մէջ վերջերս Եւրոպացիներուն դէմ վայրագութիւն գործողները, ինչպէս յայտնի է, բարենորոգումներու թշնամիներն են։ Մոլեռանդութիւնը այն աստիճան առաջ գացած է որ Եւրոպացիներու քով աշխատող չինացի պաշտօնեաները ձգած են իրենց ծառայութիւնը։

—Լոնտոնէն կը գրեն Էնտէբանտանս Պէլժի թէ Չինու կացութիւնը օր օրի ծանրանալուն համար՝ տէրութիւններուն կողմէ բուռն միջամտութեան մը կը սպասուի։ Չինացիները շատ մը Եւրոպացիներու տուները կոխեր են, բայց մարդ չեն սպաններ։

—Հան-Քոուի հարաւային կողմը Շուքիի մէջ սով տիրելուն պատճառաւ, ժողովուրդը շատ գրգռուած է։ Բրինձը հազուագիւտ է։ Օտարականներու հետ պատերազմի զրոյցը կայ և այս պատճառաւ կ'ըսուի թէ կառավարութիւնը պաշար կը մթերէ։ Կաթոլիկ եկեղեցականներու դէմ բուռն յարձակում մը եղած է։

ՍՈՒՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Վերջին տեղեկութիւններու նայելով, Քիչնէր փաշա քիչ տեսնուեր է Մարշանի հետ և զուտ պաշտօնական զեկոյցներ միայն ըրեր է։ Բոլոր անգլիացի սպաները կը գովեն Մարշանը, իբրև հաճելի մարդ մը։ Տէյլի Թէլէկրաֆի թղթակիցը կ'ըսէ թէ Ֆրանսացի հարիւրապետը տասնըութ ամիս բնաւ լուր չէ առեր։ Ֆրանսական կառավարութեան ղրկած զօրքերը ու պաշարները ձեռքը չեն հասեր։ Տէրվիշներու շոգենաւերուն և բնիկներուն դէմ մղած ճակատամարտներուն հետևանօք, շատ քիչ փամփուշտ մնացեր է քովը, բայց ուտելիքի նեղութիւն չէ քաշեր, Շիլլուքներու աջակցութեան և որսի առատութեան շնորհիւ։ Իր զինուորները Սենեկալցի չեն, այլ Թոմպուքթուի բնիկներ, 115 հոգիի չափ։ Գնդապետ Ուինկաթ աչքէ անցուցեր է զանոնք։ Անգլիացի սպաները կ'ըսեն թէ Թոմպուքթուցի այս զինուորները Ափրիկէի մէջ տեսնուածներուն ամէնէն աղէկներն են, փառաւոր և քաջարի։ Երբ Քիչնէր փաշայի զինուորները ցամաք ելլելով եգիպտական դրօշը պարզեր են, Շիլլուքները միացեր են Եգիպտացիներուն։

Նոյն թղթակիցը սա տեղեկութիւններն ալ կը հաղորդէ Քիչնէր փաշայի Ֆաշոտա կատարած ուղեւորութեանը վրայ.

Քիչնէր փաշա իր երեք շոգենաւերով սեպտ. 10ի առաւօտուն Օմտուրմանէն ճամբայ ելաւ։ Շոգենաւերը ցորեկները միայն կ'երթային. գիշերները եղերքին կը կապուէին և զօրքերը ցամաք ելլելով փայտ կը կտրէին շոգենաւերուն կաթսաներուն համար. այդ կողմերը փայտը առատ է։ Ֆաշոտայի մօտ Նեղոսը կը նեղնայ. կան տեղեր, ուր 300 եարտայէն աւելի լայնութիւն չունի, բայց ջուրերը խորունկ են և նաւարկելի, թէև տեղ տեղ խոտերով ծածկուած։ Շոգենաւերը իրենց ճամբայ ելլելէն տասը օր ետքը հասան Ֆաշոտայի առջև. հոն Նեղոսը բաւական լայն է։ Ֆրանսացիները փոքր թերակղզիի մը վրայ կեցած էին, երկու էքթար տարածութեամբ. ասոր ետին կայ ճահիճ մը։ Գետին երկու կողմը անտառներ կան։ Գետեղերքները ողողուած են մինչև կէս մղոն դէպի ցամաք։ Քիչ մը հեռուն հողը աւելի բարձր է, խոտերով ու մացառներով ծածկուած։ Նեղոսին մէջ բազմաթիւ կոկորդիլոսներ ու ձիագետիններ կան. մէկ օրուան մէջ մինչև քառասուն հատ համբեր են։ Անտառներուն մէջ որսի խոշոր անասուններ շատ կան։ Քիչնէր փաշայի զօրքերը երբ ցամաք ելան, Շիլլուքները սկսան սիրալիր տեսակցութիւն մը ընել իրենց հայրենակիցներուն հետ, որոնք սքանչած էին զանոնք տեսնելով։ Քիչնէր փաշա արտօնեց այս վերջինները՝ այցելել իր թնդանօթակիրները։ Բայց 15 հոգի միայն ներկայացան. պատճառը սա էր թէ Շիլլուքներ կ'ամչնային Եգիպտացիներուն ներկայանալու իրենց հայրենակիցները՝ ազգային տարազով... այսինքն բոլորովին մերկ. ուստի հագուստ ճարելով հազիւ կրցած էին տասնըհինգին մերկութիւնը ծածկել։ Հետևաբար բոլոր Շիլլուքները տասնըհինգական ներկայացան, մէկը միւսին հագուստը առնելով կարգաւ։

—Քիչնէր փաշա սեպտ. 22ին Ֆաշոտայէն Օմտուրման ուղեւորեցաւ։

—Սոպաթ գետակին վրայ հաստատուած անգլիացի չորս սպաներէ և հարիւր զինուորներէ 85 հոգի մնացին, որովհետև միւսները մեռան տենդէ, որ առաջ կու գայ Նեղոսի ջուրը խմելէն։

—Սուտանէն Գահիրէ դարձող զինուորներու մէջ հիւանդութիւնը կ'աւելնայ. միջնաբերդի հիւանդանոցին մէջ վեց զինուոր մեռան։

—Գերման զինուորական կցորդ հազարապետ Տիտման, որ Օմտուրմանի արշաւախումբին ընկերացած էր, խստիւ քննադատեց գործողութեանց կատարման եղանակը։ Տեղեկագրին մէջ կ'ըսէ թէ զօրքերը ճակատեցնելու դրութիւնը շատ գէշ էր և նիզակաւորներու յարձակումը խենթութիւն մը։

ՔԻՉՆԷՐ ՓԱՇԱ Գահիրէ ժամանելուն երկաթուղիի կայարանին մէջ ընդունուեր է Եգիպտոսի նախարարներուն և զինուորական բարձրաստիճան սպաներու կողմէ։ Քիչնէր փաշայի անցած փողոցներուն մէջ զօրքեր կենալով զինուորական պատիւներ ընծայեր են։

—Վերջերս Աղեքսանդրիայէն Անգլիա հասան անգլիական 13 սպայ ու 79 զինուոր որոնք Աթպարայի և Օմտուրմանի ճակատամարտներուն մէջ վիրաւորուած են։

ՎԻԷՆՆԱՅԻ պարսիկ դեսպան Նարիման Խան այսօրերս Վիէննայէն Պէրլին պիտի երթայ հոն միանալու Շահին որդւոյն, որ ինչպէս ծանուցինք, Եւրոպայի մէջ ուղեւորութիւն մը պիտի կատարէ։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.—Անցեալ օր հեռագիրը ծանոյց թէ Անգլիոյ թագուհին երկուշաբթի կառքով պտոյտ մը կատարած ատեն կառքին ձիերը խրտչեր են։ Այս մասին առնուած նոր լուրերու նայելով, կառքին մէջ կը գտնուէին Անգլիոյ թագուհին, Ֆրէտէրիք կայսրուհին և Վիքթօրիա իշխանուհին։ Ձիերը խրտչելով կառքը քշեր են անտառին մէջ քառասմբակ արշաւելով։ Կրնար ըլլալ որ կառքը ծառի մը զարնուէր և կամ փոսի մը մէջ գլորէր, բայց բարեբաղդաբար երկու ծառի միջոցը մնաց, որով ձիերը չկրցան առաջ երթալ։ Նոյնին Վեհափառութիւնները և իշխանուհին անվնաս մնացած՝ հազիւ կրցեր են կառքէն իջնել. ուրիշ կառքով մը պալատ դարձեր և ջղային գրգռութեան հետևանքով քանի մը օր հիւանդ մնացեր են։

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ. — Զօրավար Մէրիթ Բարիզի մէջ Նիւ Եորք Հէրըլտի թղթակցին հետ տեսակցելուն յայտարարեց թէ Փիլիպպեաններու բնիկներուն զգացումն է որ ամերիկեան հովանաւորութիւն մը հաստատուի Արշիպեղագոսին վրայ։ Բայց, ըսաւ, ասոնք հովանաւորութեան ինչ ըլլալը չեն գիտեր, այնպէս կ'ըմբռնեն թէ Ամերիկացիները զիրենք պիտի խնամեն և թող պիտի տան որ հասոյթները բնիկները գանձեն։ Կ'ուզեն որ ծախքերը Ամերիկացիները ընեն և իրենք շահերուն տիրանան։ Զօրավար Մէրիթ կը գովէ բնիկները, ըսելով որ Ճէզուիթներու դաստիարակութիւնը ճշմարիտ յառաջդիմութիւններ ըրած է և թէ այդ բնիկները Քուպացիներէն աւելի պատրաստուած են ինքնօրէնութեան։ Կ'ուզեն ազատիլ վանական միաբանութիւններու ձեռքէն։

—Սանթիակոյէն կը գրեն թէ Քալիքսթօ Կարսիա ընդունեց է Ամերիկացիներուն իրեն յանձնած պաշտօնը, որ է կղզիին մէջ պտոյտ մը կատարել զէնքերը յանձնելու մասին բանակցելու և կղզիին ու մանաւանդ Մանծանիլլօի մէջ ապաստանող ապստամբներու խումբերը ցրուելու։ Կարսիա ամսական հինգ հարիւր տոլար կը ստանայ, ճամբու ծախքէն զատ։

—Ուաշինկթընէն կը հեռագրեն թէ Պ. Մաք Քինլի մօտերս Խորհրդարանին ուղղելիք իր պատգամագրին մէջ պիտի առաջարկէ հարիւր հազար հոգի աւելցնել կանոնաւոր բանակին վրայ և գաղթային ստացուածքներու համար բնիկներէ զօրագունդեր կազմել։

—Ուաշինկթընի մէջ կազմեալ յանձնաժողովը, որ զինուորական գայթակղութիւնները պիտի քննէ, չորեքշաբթի առտու լսեց զօրավար Հիլզի բացատրութիւնները՝ Մոնթաուքի բանակատեղին առողջապահական պայմաններուն վրայ։ Հետևեալ օրն ալ զօրավար Լի ներկայացաւ, Թամբայի բանակատեղին համար։ Յանձնաժողովը պիտի լսէ նաև Շէֆթըր ու Մայլս զօրավարները և ուրիշ սպաներ։

—Սպանիոյ մէջ զինուորական ատեանը կը դատէ Սանթիակօի ու Քավիթէի նաւատորմերուն փճացման դատը։ Կ'ըսուի թէ ութ-տասը ամիս պիտի տևէ։

ՄԻԼԱՆԻ դէպքերուն առթիւ դատապարտուած չորս լրագրապետները, որոնց մէկը քահանայ է, կը գտնուին Ֆինալպորկօի բանտը։ Ամէնքն ալ մէկ սենեակի մէջ դրուած են, բանտարկեալի հագուստով։ Միայն քահանան առտուները կէս ժամու չափ հագուստը կը հանէ և կը պատարագէ, որուն համար դժուարաւ արտօնութիւն ստացած է։ Աննա Քուլիշիօֆ անուն ռուս կին մը, որ ընկերվարականութեան իբրև քարոզող, դատապարտուած է, Միլանի բանտին հիւանդանոցը կը գտնուի, առողջական վիճակին պատճառաւ։ Արտօնուած է ամիսը մէկ անգամ ընդունելու իր աղջկան այցելութիւնը։

ԹՐԱՆՍՎԱԱԼ. — Քանի մը նորակազմ զօրախումբեր Զուտրանսպերկ կը ղրկուին կռուելու Մակաթօներու ցեղապետին՝ Մբէնեւի դէմ։ Այս արշաւախումբին ծախքը պիտի վճարուի պատերազմի յատկացուած գումարէն։

—Զինուորական նոր օրէնքը, որ Խորհրդարանին կողմէ առժամեայ կերպով ընդունուած է, անմիջապէս պիտի գործադրուի։ Այդ օրէնքին համաձայն, ո և է օտարական զէնքի տակ պիտի չկոչուի։

ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐԸ. — Միւլհաուզի մէջ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երկու իտալացի ծայրայեղներ Օրեսթէ - Ճիւզէփէ Պասինօ և Քարլօ Սուլիքօ որոնք վերջերս Զուիցերիայէն արտաքսուած ծայրայեղներու հետ յարաբերութիւն ունէին։

ՄԱՐՈՔԻ վեհապետին հիւանդութիւնը կրկնուած ըլլալով, իր վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ։

ԼՈՐՏ ՍՈԼԶՊԸՐԻ, կ'ըսէ Լոնտոնէն հեռագիր մը, իր Հաթֆիլտի դղեակէն միշտ Լոնտոն կ'երթայ. Սուտանի խնդիրը բոլորովին յանձնած է Բարիզի անգլ. դեսպանին։ Լորտ Սոլզպըրի միայն Չինու խնդիրով կը զբաղի։

ՔԱՆԹՈՆԷՆ ՀԱՆ-ՔՈՒ (Չին) շինուելիք երկաթուղին, զոր ամերիկացի դրամատէրներու խումբ մը կ'ուզէ յանձն առնել, 1,400 քիլոմէտր երկայնութիւն պիտի ունենայ. ծախքը պիտի ըլլայ երկու հարիւր միլիոն Փր.։ Բոլոր շինուածանիւթերը ամերիկեան պիտի ըլլան. ամբողջ պաշտօնէութիւնը Ամերիկացիներէ պիտի ընտրուի։ Հոկտ. 10ին այդ դրամատէրներու ներկայացուցիչները Սան Ֆրանչիսքոյէն Չին պիտի ուղեւորին։

ԲԱԹԻ ՏԻՒ ՔԼԱՄ.— Այս օրերս շատ խօսուեցաւ դէր գնդապետ Բաթի տիւ Քլամի բացակայութեանը վրայ։ Ոմանք ըսին թէ Հռոմ գացած և ուրիշներ ալ հերքեցին։ Էնթրանսիժան կ'ըսէ թէ Բաթի տիւ Քլամ Ֆրանսայէն չէ հեռացած։ Պրեսթ գացած է, ուր տակաւին կը գտնուի իր կրտսեր տղան տեսնելու որ նաւային վարժարանը ընդունուած է։ Դէրգնդապետ Պրեսթ գացած է արտօնութեամբ մը որ հոկտ. 25ին կ'աւարտի։

ԸՆԶԲԱՂՑ ԾԵՐԱԿՈՒՏԱԿԱՆ ՄԸ.— Մ. Նահանգաց Ծերակոյտի անդամներէն Պ. Քէյի դէմ ձերբակալման հրամանագիր մը հանուեցաւ։ Ամբաստանուած է թէ ժողովրդական Պանքային դրամագլուխը չորթած է։ Այս Պանքան սնանկացած էր անցեալ մարտին և Պ. Քէյ նոյն հաստատութեան վարիչներէն էր։ Ծերակուտականը հիմակ երաշխաւորութեամբ արձակուած է։ Բարեկամները կ'ըսեն թէ այս ամբաստանութիւնը Պ. Քէյի հակառակորդներուն ընտրական մեքենայութիւններուն արդիւնքն է։ Այս տեսակ ամբաստանութիւն մըն ալ վեց ամիս առաջ ծերակուտական Հաննայի ըրին, բայց ասիկա արգելք մը չեղաւ Ծերակոյտի անդամ անուանուելուն։

ՆՈՐ ՀՐԱՑԱՆ ՄԸ.—Ֆրանսայի մէջ նոր հրացան մը հնարուեցաւ, որ Լըպելէն գերազանց է եղեր։ Այս նոր հրացանը, զոր պիտի փորձէ տայ պատերազմական նախարարը, կրնայ 16 փամփուշտ պարունակել, մինչդեռ Լըպել ութ հատ միայն կը պարունակէր։ Փամփուշտներու պահարանը բունին մէջն է, որով թէ՛ կը թեթեւնայ և թէ՛ նշանառութիւնը աւելի ճիշդ կ'ըլլայ։ Հրացանը ինքնիրեն կը պարպուի, մեքենականութեան մը միջոցաւ զոր տղայ մը անգամ կրնայ շարժել։ Գնտակները աւելի հեռուն կ'երթան և Լըպէլէն աւելի ուժով ներս կը մտնեն զարկած տեղերնին։ Այս նոր հրացանին առաւելութիւններէն մէկն ալ սա է թէ Լըպէլ հրացանը քիչ ծախքով կրնայ այդ օրինակին համաձայն բարեփոխուիլ։

ՌՈՄԱՆ-ՇՈՒՄԼԱՅԻ երկաթուղիին տեսչութիւնը ծանոյց պուլկար կառավարութեան թէ այդ գիծին Շումլա-Պօրիսովլի մասին, 95 քիլոմէտր, շինութիւնը աւարտած է և մօտերս պիտի շահագործուի։ Կեպելճէ Տէվինայի նոր գծին բացումը կատարուեցաւ ներքին և հանրօգուտ շինութեանց նախարարներուն ներկայութեանը։

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւաբաժնին մէկ մասը, որ հինգ զրահաւորէ կը բաղկանայ և կը գտնուի Հօբքինս ծովակալին հրամանատարութեանը տակ, Բաթըրս (Ցենատտոն) հասեր է, ուր շաբաթ մը պիտի մնայ։

ՊԱՐՍԻՑ ՇԱՀԸ, կ'ըսէ երէկուան Թան Թէհրանէն հեռագիր մը, որ հոկտ.ին Եւրոպա պիտի ուղեւորէր, իր մեկնումը յետաձգած է գարնան։ Հեռագրական գործակալութիւններուն այս առթիւ տուած լուրերը ստոյգ չեն։ Մուզաֆֆէրէտտին Շահը իր ուղեւորութիւնը յետաձգած է, որովհետև այս միջոցին ներքին բարենորոգումներ գործադրելու և կառավարութեան գործերը կանոնաւորելու կը զբաղի։

Ներքին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Պաքէլան Աշիրէթին պետ Մուսթաֆա պէյի։ Միւթէմայիզի աստիճան՝ Մէնէմէնի (Այտըն) գայմագամ Արիֆ պէյի։ Սանիյէի Բ. աստիճան՝ կայս. շէնքերու ճարտարապետ Ճիւպէրեան Տիգրան էֆ.ի։

—Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Գերմանիոյ կայսեր ախոռապետ Վէտէլ կոմսին և Բ. կարգի Օսմանիէ՝ թիկնապահ ֆոն Շէօլց զօրավարին։ Ա. կարգի Մէճիտիէ՝ մաքսային Խորհուրդին երկրորդ նախագահ Ռիզա էֆ.ի ու Պոլսոյ օտար ապրանքներու մաքսատան տեսուչ Ճէմալ պէյի։ Բ. կարգի Մէճիտիյէ՝ մաքսատան քննիչ Խալիտ էֆ.ի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ մրգեղէններու մաքսատան տեսուչ Հաճի Հոգգի պէյի։ Բ. կարգի Օսմանիէ՝ Պաքէլան Աշիրէթին պետ Մուսթաֆա փաշայի։ Գ. կարգի Օսմանիէ՝ կալուածատուրքերու վարչութեան Ա. քարտուղար Ռէուֆ պէյի և նոյն վարչութեան թղթակցութեանց քարտուղար Ահմէտ Նէճիպ պէյի։

—Հելլենական պատերազմի շքադրամ տրուեցաւ Եգիպտոսի Խտիւ Ապպաս Հիլմի փաշայի, եղբօրը՝ Մէհէմէտ Ալի փաշայի, Խտիւին արարողապետ Հասան Ասըմ փաշայի և թիկնապահ ու Խտիւին անձնական շոգենաւերուն հրամանատար Ալի Ապատի փաշայի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ.— «Եգիպտոսի Խտիւ Ապպաս Հիլմի փաշա երէկ իրիկուն Երլտըզի կայս. Պալատը գնաց և, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, պատիւ ունեցաւ Ն. Վեհափառութեան ներկայանալու։ Խտիւը երախտագիտութիւն յայտնեց իրեն նկատմամբ շնորհուած կայսերական մեծարանքներուն համար և այսօր Կ. Պոլսէն մեկնելու կայս. արտօնութիւն ստանալով Պէյլէրպէյի ծովեզերեայ ապարանքը վերադարձաւ։ Խտիւին շոգենաւին նուագածուներու խումբը, կայս. Իրատէի մը համաձայն, կայս. Պալատ գնաց և նուագեց Վեհ. Սուլթանի ներկայութեանը։ Ն. Վեհափառութիւն գնահատեց և իր կայս. մեծարանքները շնորհեց նուագածուներու խումբը կազմող սպաներուն ու զինուորներուն։»

ԶՕՐԱՀԱՆԴԷՍԸ.—Ուրբաթ օրը, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Մալթա քէօշքի առջև զօրահանդէսին մասնակցող բոլոր զինուորները նոր հագուստ կը կրէին։ Ամրոշէն զօրքերն ալ իրենց նոր հագուստներով, պայուսակներով, կացիններով եւ բահ ու բրիչներով մասնակցեցան զօրահանդէսին։ Վեհ. Սուլթանը հաճեցաւ աչքէ անցընել զինուորներու նոր հագուստները և այլն։ Եգիպտոսի Խտիւին հետևորդները, Լուզիթանիա զբօսանաւով եկած անգլիացի զբօսաշրջիկները և ուրիշներ ներկայ գտնուեցան զօրահանդէսին։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ԽՏԻՒԸ.— կայս. Իրատէի մը համաձայն, ուրբաթ օր, կայս. Պալատան պարտէզին մէջ շքեղ հացկերոյթ մը տրուեցաւ, որուն ներկայ գտնուեցան Խտիւ Ապպաս փաշայի, եղբօր Մէհէմէտ Ալի փաշայի հետևորդները որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։

—Խտիւը ու եղբայրը ուրբաթ օրը ցերեկին և իրիկունը կայս. Պալատան մէջ ճաշեցին։ Նոյնպէս մայրերնին։

ԱՆԳԼԻԱՅԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ.—Լուզիթանիա զբօսանաւով մայրաքաղաքս եկած անգլիացի զբօսաշրջիկները ուրբաթ օրը ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով անոնց ներկայութիւնը, հրամայեց որ կայս. Պալատան մէջ սեղան մը տրուի անոնց։ Կայս. սոյն Իրատէն գործադրուեցաւ։ Սեղանէն ետքը Անգլիացիները Մալթա քէօշքին մօտ երթալով դիտեցին զօրահանդէսը։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.Ի ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Կ. Պոլսոյ գերման գաղթականութիւնը յանձնաժողովի մը միջոցաւ պատրաստել տուաւ ծրագիրը այն հանդէսներուն որոնք պիտի կատարուին երբ Գերմանիոյ կայսրը մայրաքաղաքս ժամանէ։ Այդ ծրագրին համաձայն, գերման գաղթականութիւնը հոկտ. 5/17 ի երկուշաբթի օրը Լօյտի երկու շոգենաւերով դիմաւորելու պիտի երթան կայսրը ու կայսրուհին բերող Հոհենցոլլէրն զբօսանաւը։ Վիլհէլմ Բ.ի մատուցուելու համար՝ զարդարուն ու գեղեցիկ ուղերձ մը պատրաստուած է։ Մեծամեծ պատրաստութիւններ տեսնուեցան գերման զուիցերական վարժարանին և գերման հիւանդանոցին մէջ, ուր պիտի այցելեն կայսրը ու կայսրուհին։

—Գերման դեսպանատան զինուորական կցորդ հազարապետ Մորկէն Պաղեստինի մէջ կայսեր պիտի հետեւի։

—Պէրլինի լրագիրները կ'ըսեն թէ կայսրը ու կայսրուհին այս չորեքշաբթի Պէրլինէն ճամբայ պիտի ելլեն։ Հետևաբար օրն ալ կէսօրէն հինգ ժամ ետքը, Վենետիկէն պիտի մեկնին։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.—Ծովային նախարարութիւնը հեռագրեց օսմ. Ա. նաւաբաժնի հրամանատարին որ մարտանաւերը պիտոյքներն առնեն և հարկ եղած պատրաստութիւնները տեսնեն։

—Համիտիէ ու Ազիզիէ մարտանաւերը Միջերկրականի նաւահանգիստները պիտի երթան։

—Սէլանիկի Ասըր լրագիրը կ'ըսէ թէ Սէլանիկ գտնուող օսմ. Բ. նաւաբաժինը Տարտանէլ պիտի երթայ։

—Սուլթանիէ կայս. շոգենաւի սպաներուն և նաւաստիներուն նոր համազգեստ տրուեցաւ։

ՕՍՄ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ծանուցուեցաւ թէ Անատոլուի նահանգաց ընդհանուր քննիչ Շաքիր փաշա և Գոտոպայի կուսակալը, նահանգներուն զարգացման համար ծրագիրներ ղրկած են Բ. Դուռը և Մեծ-Եպարքոսը զանոնք յանձնած է ձեռնհաս պաշտօնարաններուն։ Արդ, ասոնք ծրագիրներու մասին բացատրութիւններ ինչպէս նաև վիճակագրական լրացուցիչ տեղեկութիւններ ուզած են, զանազան տեղերու բնակիչներուն, պաշտօնէից թիւին, զանազան հասարակութեանց կացութեան, եկեղեցիներու, վարժարաններու և հանրօգուտ շինութեանց ծրագրերուն վրայ։ Բ. Դուռը այս տեղեկութիւնները պիտի պահանջէ Շաքիր փաշայէն։

ՆԱՒԱՅԻՆ ԿՑՈՐԴՆԵՐ.— Օսմ. կառավարութիւնը որոշեց օտար երկիրներու իր դեսպանատուներուն մէջ նաւային կցորդներ ունենալ, որպէս զի միշտ տեղեկութիւն հաղորդեն Եւրոպայի նաւային յառաջդիմութիւններուն վրայ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿՑՈՐԴՆԵՐ.— Օսմ. կառավարութիւնը որոշեց Պէրլինի, Վիէննայի, Բարիզի ու Լոնտոնի իր դեսպանատուներուն մէջ առեւտրական կցորդներ ունենալ։ Նոյնպէս առեւտրական գործակալներ Եւրոպայի այն մայրաքաղաքները, որոնք միջազգային կարեւոր վաճառականութիւն ունին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ.— Պէրլինէն գերման դրամատէր մը, կ'ըսէ Մոնիթէօր, ամիս մը առաջ մայրաքաղաքս գալով՝ իր հետ ունէր Կ. Պոլսոյ բարեզարդութեան համար մեծ ծրագիր մը, որ այժմ կ'ուսումնասիրուի։ Այդ սեղանաւորը քանի մը օրէն Պէրլին դարձաւ և հարկին նորէն պիտի գայ իր ծրագիրը բացատրող տեղեկագիր մը տալու ձեռնհաս պաշտօնարանին, եթէ կայս. կառավարութիւնը նպաստաւոր պատասխան տայ իր առաջարկութեան։

ՆՈՐ ԿԱՄՈՒՐՋ.— Ինչպէս յայտնի է, կայս. կառավարութիւնը ելմտացոյցին մէջ 44,000 օսմ. ոսկի յատկացուցած է, Գարաքէօյի կամուրջին տեղ նոր մը շինելու համար։ Ծովային նախարարութիւնը չկրնալով այդ շինութիւնը կատարել, որովհետև Թէրսանէի գործարանները շատ զբաղած են, որոշուեցաւ շինութիւնը անհատներու յանձնել, նուազուրդով։ Մինչև հիմա հինգ հոգի ներկայացան, որոնց մէջ կան Պ. Հաճըբուլօ և ընկ., Օսման Ուստա և այլն։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Պելկրատի կառավարական շրջանակներուն մէջ կը հերքեն այն լուրը թէ Կ. Պոլսոյ սերպ դեսպան Պ. Նովաքովիչ ետ կանչուիլ ուզած ըլլայ։

ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ ՀՈԼԱՆՏԱԿԱՆ ԳԱՂԹԱՎԱՅՐԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Ժամանակէ մը ի վեր հոլանտական գաղթավայրերու Իսլամները, կ'ըսէ Մոնիթէօր, կ'ուզեն օսմ. հպատակ ըլլալ։ Վերջերս այս մասին բանակցեցան օսմ. ու հոլանտական կառավարութիւնները։ Կ. Պոլսոյ հոլանտական դեսպանին Լահէ ուղեւորիլը այս խնդրին հետ առնչութիւն ունի։

Պ. ԷԼԻՕԹ, Կ. Պոլսոյ Անգլիական դեսպանատան նախորդ Բ. քարտուղարը, որ Թէհրանի դեսպանատան Ա. քարտուղար կարգուած է, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս եկաւ ասկէ Թէհրան երթալու։ Պ. Էլլիօթ Լոնտոնէն իր հետը բերաւ Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպանատան թղթաբերը։

ՍԸՐ ՆԻՔՈԼԱՍ Օ'ՔՈՆՈՐ, Անգլիոյ դեսպանը, ուրբաթ օրը Սէլամլըքէն ետքը Թարապիա երթալէ առաջ Կէօք Սու գնաց զբօսական պտոյտի համար։

«ՍԱՊԱՀ»Ի ԵՒ ԳԱՌՆԻԿ ԷՖ.Ի ԴԱՏԸ. —Շաբաթ օրը ծանուցուեցաւ թէ Սապահի արտօնատէր Միհրան էֆ. քանի մը անձերու միջնորդութեան և ապահովագրական գործակալ Գառնիկ էֆ.ի աղաչանաց վրայ ետ կեցած է բացած դատէն։ Հինգշաբթի օրուան դատավարութեան առթիւ ալ ծանուցուած էր թէ դատը շաբաթ օրուան յետաձգուած է։ Արդ, Բերայի պատժական դատարանը, իր որոշման համաձայն, շաբաթ օրը նորէն զբաղեցաւ Միհրան էֆ.ի կողմէ Գառնիկ էֆ.ի դէմ բացուած պատույ դատով։ Դատաւորները ժամ 7ին մտան դատասրահը, բայց երկու կողմերն ալ բացակայ էին։ Ընդհանուր դատախազի օգնականին պահանջումով, որոշուեցաւ ի բացակայութեան տեսնել դատը։ Քարտուղարը կարդաց Սապահ լրագրոյ արտօնատէր Միհրան էֆ.ի աղերսագիրը որով կ'ըսէր թէ շոգենաւին մէջ զինքը անպատուող սիկուրթաճի Գառնիկ էֆ.ի դէմ թէև դատ բացած էր, սակայն նկատելով որ դատը տակաւին վերջնական հանգամանք մը չէ ստացած եւ Գառնիկ էֆ. ալ զղջում յայտնած է, ետ կը կենայ անձնական իրաւունքէն և հանրային իրաւունքի դատին ալ տեղի մնացած չըլլալով, կը խնդրէ իր բողոքագիրը չեղեալ նկատել։ Ընդհ. դատախազի օգնականը յայտարարեց թէ օրէնքը կը պահանջէ որ դատէն ետ կենալու գիրը պէտք է բողոքագրին տրուած թուականէն 24 ժամ ետքը մատուցուի և քանի որ այդ պայմանաժամը անցած է, դատը չի կրնար յետաձգուիլ և պէտք է շարունակել։ Դատարանը, խորհրդակցութիւն կատարելէ ետքը, ընդունեց ընդհ. դատախազին պահանջումը։ Ի բացակայութեան դատավարութիւն կատարուեցաւ և դատարանը նկատելով որ Գառնիկ էֆ.ի կողմէ Միհրան էֆ.ի անուանարկիչ խօսքեր եղած ըլլալը վկաներով հաստատուած է, բայց նկատելով նաև որ Գառնիկ էֆ.ի զղջումը մեղմացուցիչ պարագայ մըն է, Գառնիկ էֆ.ն դատապարտեց մէկ ոսկի տուգանքի։

ԿԻՒՐԻՆԻ նախորդ Նաիպ և Նախնական դատարանի նախորդ նախագահ Ահմէտ Շիւքրի էֆ., կ'ըսէ Սէրվէթ, կաշառակերութեան համար իբրև ոճրագործ ամբաստանուած ըլլալով, Սարը Շապանէն, ուր նախկին պաշտօն կը վարէ հիմա, հսկողութեամբ Սըվազ պիտի տարուի դատուելու համար։

ՖԵՆԷՐԻ Պատրիարքարանի Սինոդին անդամ և Ամասիոյ մետրապոլիտ Տ. Անթիմոս՝ Պատրիարքարան ղրկած է տասնըեօթը Ֆերման որոնք հին ատենները Օսմ. կայսրերու կողմէ տրուած են Բուռծէլի յոյն մետրապոլիտներուն։

ԻՍԼԱՄ ԴԵՂԱԳՈՐԾՆԵՐ. — Բժշկական Վարժարանի դեղագործներու ճիւղին մէջ այս տարի քսան իսլամ աշակերտներ կան, մինչդեռ անցեալ տարի մէկ հատ կար։ Իգտամ գոհութեամբ կը ծանուցանէ այս տարբերութիւնը, նոյնպէս սա պարագան թէ քանի մը տարիէ ի վեր Կ. Պոլսոյ մէջ իսլամ դեղագործներ հաստատուած են։ Իգտամ կը յորդորէ իսլամները՝ հետևիլ դեղագործութեան և ուրիշ այն արհեստներուն որոնք օտարներու և ոչ-իսլամ ազգերու ձեռքը միայն կը գտնուին։ Խօսելով գեղարուեստին վրայ, Թուրք Թերթը կ'ըսէ թէ Գեղարուեստներու վարժարանը քանի՞ իսլամ ուսանող կը յաճախեն. ասոնց թիւը ոչ-իսլամ ուսանողներու հետ բաղդատելով գրեթէ ոչինչ է։ Իգտամ ցաւ յայտնելով այս պարագային համար, կը յարէ. «Շատ մը պակասութիւններ ալ ունինք զորս թուել կարելի չէ։»

ԻԶՄԻՐԻ ՄԱՔՍԱՏՈՒՆԸ.—Օտար հիւպատոսները, իրենց հպատակներուն համար, ներկայ պիտի գտնուին Իզմիրի մաքսատան ապրանքներու վաճառման։ Յայտնի է թէ նոյն մաքսատան մթերանոցները այրեցան։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ.—Անտառներու եւ հանքերու նախարարութեան պաշտօնեաներէն Ալի Ռիզա էֆ., որ Նիկոմիդիա ու Էրէյլի ղրկուած էր, Կ. Պոլիս բերուելիք փայտ և ածուխի մասին քննութիւն կատարելու, տեղեկագրեր է թէ Կ. Պոլսոյ փայտի վաճառականները փայտին իւրաքանչիւր չէքին տեղէն 5—6 ղրուշ կ'առնեն, որով Կ. Պոլսոյ մէջ գիներու բարձրացումը վաճառականներու շահագիտութեանը արդիւնք է։ Նախարարութիւնը այս մասին հարկ եղածը գրեր է Քաղաքապետութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ կողմէ Մանասըրի առեւտրական գործակալ կարգուեցաւ Կ. Պոլսոյ պուլկարական գործակալութեան Բ. քարտուղար Պ. Միխայլով։

ԳՈՆԻԱՅԻ նահանգին շրջակայքը այս տարի նորէն 80 արտավար վարդի պարտէզներ հաստատուեցան, նոյնպէս Սպարթայի մէջ։

ԱՏԱՆԱՅի կուսակալութիւնը նկատելով որ նահանգին մէջ հաւաքած ծխախոտներէն մշակողները չեն կրնար օգտուիլ, ծխախոտի գործարան մը հաստատեց ուր բաքէթներ պիտի պատրաստուին։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.—Սկիւտար Աճմէտիէ թաղին մէջ առջի գիշերը Աիշէ անուն կին մը մեռաւ հարիւր քսան տարեկան։

ՊԻԹԼԻՍի նոր կուսակալ Մէճիտ էֆ.ի պաշտօնը վաւերացնող կայս. ֆէրմանը սեպտ. 10ի շաբաթ օր կարդացուեր է հանդիսաւոր կերպով։ Ֆէրմանին մէջ կայս. իրատէ մը նկատի առնելով նահանգին դիրքին կարեւորութիւնը, կը հրամայէ ամէն կերպով լաւ կառավարել, շէնցնելու ու զարգանալուն և ժողովրդեան անդորրութեանը մեծ խնամք տանիլ, արդարութեամբ գործել և այլն։

ՏԱԼՄԱՑԻՈՑ կուսակալ Պ. Տավիդ մօտերս Կ. Պոլիս գալով ամիս մը պիտի մնայ։

ԶԻԹԱՊՏՈՒՂ.— Իզմիրի լրագիրները կ'ըսեն թէ այս տարի ձիթապտուղի բերքը շատ առատ է։

ԱՆՁՐԵՒ.—Վերջապէս մէկ քանի ամսուան երաշտութենէ ետքը երէկ առատ մայրաքաղաքիս մէջ սկսաւ անձրեւել և տակաւին կը շարունակէ։ Այս անձրեւը ունեցաւ իր թէ՛ տխուր և թէ զուարճալի կողմերը։ Խասգիւղի մէջ Հրեայ մը երէկ առաւօտ զոհ գնաց կայծակին։ Նիսիմ, 33 տարեկան, իր հօրը ու եղբօրը հետ տանը պատուհանին առջեւ նստած էր, երբ կայծակ իյնալով զարկաւ թէ՛ Նիսիմի և թէ եղբօրը. Նիսիմ վայրկենապէս մեռաւ. իսկ միւսին աջ ոտքը այրեցաւ։ Սկիւտարի մէջ, ինչպէս Պոլսոյ ամէն կողմերը, հեղեղներու պատճառաւ անցուդարձը դժուարացած էր, որով ամէն մարդ տասը-քսան փարա վճարելով բեռնակիրներուն շալակը ելած կ'անցնէր։ Լումայափոխ Հիւսէյին էֆ.ի ապակեդարանը որուն մէջ հարիւր ոսկիի չափ զանազան դրամներ կային, հեղեղէն քշուեցաւ։ Սեղանաւորը ու աշակերտը զուր տեղը կը ջանային ազատելու ապակեդարանը որ գլուխը առած կ'երթար հպատակելով ջուրերուն քմահաճոյքին։ Վերջապէս յաջողեցան ազատելու, բայց երբեք հազար ղրուշի չափ դրամ կոյուղիի ծակին մէջ անհետացած էր։

ՍԸՎԱՋԻ կուսակալի օգնական Արիֆ Թէվֆիք էֆ. որ Իզմիր կը գտնուէր, Կ. Պոլիս եկաւ։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ դեսպան Պ. Բօլ Գամպոն տասնըհինգ օրէն Կ. Պոլսէն Բարիզ պիտի երթայ անկէ իր նոր պաշտօնատեղին Լոնտոն ուղեւորելու։

ԽՏԻՎԻՆ մայրը այսօր Խտիվին հետ Եգիպտոս պիտի ուղեւորի։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԳԱՆՁԸ.—Ծանուցուեցաւ թէ Սօսիէթէ տը Շանժ է Վալէօռ պանքան Արեւելեան Գանձը անուն դրամատունի մը պիտի վերածուի։ Պետական Խորհուրդը, կ'ըսէ Իգտամ, որուն յանձնուած էր այդ նոր հաստատութեան կանոնագիրը, երկրին շահերուն հակառակ կէտեր նշմարելով որոշեր է նոր կանոնագիրը հին պանքային կանոնագրին հետ բաղդատել, որուն համար այդ հին կանոնագիրէն օրինակ մը ուզեր է։

ՄԱԼԻԷԻ շէնքին տակ գտնուած 17 խանութները որոնց հասոյթը Տարիւշշէֆագա վարժարանին յատկացուած է, ելմտական նախարարութեան կողմէ պիտի գործածուին։ Այդ պատճառաւ, մաքսային վերատեսչութիւնը Մալիէի հաշուին տարեկան հարիւր հազար ղրուշ պիտի վճարէ նոյն վարժարանին։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ.— Պ. Բիլինկ, որ երբեմն Ա.քեաէն սկսելով երկաթուղի մը շինելու համար արտօնութիւն ստացած և չէր գործադրած, նորէն դիմում ըրաւ, բայց գիծին անցնելիք տեղերը փոխելու պայմանաւ։ Պ. Բիլինկ դրամատէրներու կարող խումբ մը կազմեր է։ Բայց ճեռնհաս իշխանութիւնէն մերժողական պատասխան ստացեր է, որովհետեւ, ինչպէս ըսինք, առաջուան արտօնութիւնը գլուխ չհանելէ զատ, իբրեւ երաշխաւորութիւն տուած տասը հազար ոսկին ալ ետ առած էր։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ Թրամուէյի հաստատութեան մասին Հանրօգուտ շինութեանց մասնագէտներու տեղեկագիրը նոյն նախարարութեան մատուցուեցաւ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.— Պուլկար կառավարութեան և արեւելեան երկաթուղիներու անօրէնութեան միջեւ որոշում մը տրուեցաւ Պուլկարիոյ այն առաջարկութեան վրայ որով ուզած էր արեւելեան երկաթուղիի գծին Պուլկարիայէն անցնող մասին զուգահեռական երկրորդ գիծ մը շինել։ Այդ որոշման համաձայն Պուլկարիա, մենաշնորհի պայմանաժամին մինչեւ աւարտիլը, պիտի վարէ Պուլկարիայէն անցնող գիծը և այս պատճառաւ Ընկերութեան տարեկան խոշոր գումար մը պիտի վճարէ իբրեւ հատուցում։ Տէյչ Պանքի տնօրէն Պ. Սիմենս մօտերս Պերլինէն պիտի մեկնի այս մասին բանակցելու համար։

ԻԶՄԻՐԻ այրած մաքսատունը կը վերաշինուի։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.—Պետական Խորհուրդին վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց Իշիլի գաւառին (Ատանա) Իտարէի ժողովին մէկ վճիռը որով Մութ գաւառակի նախկին արկղակալ Միխալաքի էֆ. 98,000 ղրուշ իւրացուցած ըլլալուն համար դատապարտուած է հինգ տարուան բերդարգելութեան եւ իր երաշխաւորներուն հետ այդ գումարին հատուցման։

ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ.—Շիրքէթի շոգենաւ մը երէկ կամուրջին մօտերը ընկղմեց կիր բեռցած մաւնա մը։ Մէջը գտնուողները՝ Մուսթաֆա ու Մէհմէտ՝ ազատուեցան։

ՈՃԻՐ.—Շաբաթ օրը Պոլսոյ Էսկի Զաղթիէ փողոցին մէջ Իպրահիմ անուն Կրետացի 13 տարեկան տղայ մը և Իսմայիլ անուն 16 տարեկան տղայ մը կռուի բռնուեցան։ Իսմայիլ դաշոյնը քաշելով մխեց Իպրահիմին ձախ կողը և փախաւ։ Վիրաւորը որ ծանր վիճակի մէջ է, հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.—Անցեալ չորեքշաբթի գիշեր Սեւ Ծովու բերնին մօտ օսմ. երկկայմ առագաստանաւ մը ծովին ալեկոծութենէն ջուր առնելով ընկղմեցաւ։ Նաւապետը ու նաւաստիները մակոյկով մը ազատեցան և ամբողջ գիշերը ծովու վրայ տատանելէ ետքը հազիւ կրցան ցամաք ելլել։ Առագաստանաւը ածուխ բեռցած էր։

ԸՆԿԵՑԻԿ ՏՂԱՅ.—Շաբաթ օր Սիրքէճիի կայանին մէջ վակոնները աւլող Մելքոն, մօտերը ծրարիկ մը տեսնելով իմաց տուաւ ոստիկանութեան, որ ծրարը քակեց և տեսաւ թէ նորածին աղջկան մը դիակը կը պարունակէ։ Դիակը Ոստիկանութեան Դուռը ղրկուեցաւ։

ԱՐԿԱԾՆԵՐ.—Առջի օրը Սարըեարի առջեւ մակոյկ մը քարի զարնուելով ընկըղմեցաւ, բայց մէջը գտնուողները, Գաբրիէլ, ուրիշ երիտասարդ մը և երկու աղջիկ, ամէնքն ալ հայ, ազատուեցան։

—Մարտին անուն քարակոփ մը առջի օրը, Բերայի Կլավանի փողոցը շէնքի մը վրայ աշխատած ատեն, վար իյնալով և գլխէն ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ հրապարակի շաբաթական վիճակացոյցը հրատարակած ենք Դ. երեսի մէջ։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Վիէննայի թերթերէն, 7-8 Հոկտ.

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.— Բէքինէ Ռիւթերի կը հեռագրուի թէ օտար զինուորներու Բէքին հասնիլը տեղւոյն պաշտօնական շրջանակներուն մէջ շատ գէշ տպաւորութիւն յառաջ բերած է։ Արտաքին գործոց պաշտօնատունէն երեք պաշտօնատարներ դեսպանատուները այցելելով խնդրեցին որ օտար զինուորները ետ ղրկուին, որովհետեւ անոնց ներկայութիւնը կարելի է որ ժողովուրդը գրգռէ և ծայրայեղութիւններու մղէ։ Եւրոպացիներու դէմ նոր անարգանքներ տեղի ունեցած ըլլալուն մասին մանրամասնութիւններ չեն հասնիր, որով ընդհանրապէս կը կարծուի թէ կարեւոր դէպքեր տեղի չեն ունեցած։ Հրամանագիր մը պիտի հրատարակուի որուն համեմատ Եւրոպացի մը անարգող ամէն Չինացի մահուան պատիժի պիտի ենթարկուի։

Օտար տէրութեանց դեսպանատուները արտաքին գործոց պաշտօնատան դիմեցին օտար զինուորները բերող մասնաւոր կառախումբը պաշտպանելու համար։

Խնամակալութեան վերահաստատումը կատարեալ իրողութիւն մը դարձած է։ Մայր-կայսրուհին, կայսրն իր քովը նըստեցուցած, ամէն օր առաւօտուն կ'ընդունի նախարարները, բայց նստած և ոչ թէ աւանդական հովանոցին ետեւ պարփակուած։ Կառավարութիւնն աւելի յետադիմական բնութիւն մը և հակում մը ցոյց կու տայ։ Արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ ոչ մէկ խորհրդական կը գտնուի, ամէնքն ալ իրենց երեսը կը պահեն, օտարներու հետ վիճաբանութիւններու կամ նոր խնդիրներու տեղի չտալու համար։

—Ճաբոնի կառավարութիւնը երկու զրահաւոր կը ղրկէ չինական ջուրերը, իր հպատակները պաշտպանելու համար։

—Սպանիոյ նախարարապետը տեսակցութեան մը մէջ յայտներ է թէ չինական խնդրոյն տարածումն ու շարունակութիւնը մեծ վախ կը պատճառէ։ Պէտք է որ, ըսած է Պ. Սակաստա, եւրոպական Տէրութիւնք իրենց մէջ համաձայնին չինական խնդրոյն վերջ մը տալու համար, որ միջազգային վէճ մը յառաջ չգայ և յոյս յայտնած է թէ Ռուսիա, Ֆրանսա և Գերմանիա համակարծիք ըլլալով պիտի կրնան համաձայնութեան մը յանգիլ Անգլիոյ հետ որուն ամէն պարագայի զօրավիգ է Ճաբոն։

ՀՆԴԻԿՆԵՐՈՒ ԿՌԻՒ.—Ամերիկացի Պաքոն զօրավարը Մ. Նահանգաց Միննէզօթա նահանգին մէջ զինուորագրութիւն ըրած ատեն Հնդիկները խռովութիւններ յարուցեր են և հազարապետ մը ու վեց զինուոր մեռեր են։ Զօրավարին օգնութեան համար գունդ մը զօրք կը ղրկուի։

ՖԱՇՈՏԱՅԻ ԽՆԴԻՐԸ.— Քիչնէր փաշա Գահիրէ հասնելով երկար տեսակցութիւն մը ունեցած է Լորտ Գրոմըրի հետ։ Սէրտարը Խարթումէն Գահիրէ հասած է 74 ժամուան մէջ։ Ադպարայի ջրվէժէն մինչեւ Վատի-Հալֆա երկարող երկաթուղիով ճամբորդութիւնը 12 ժամ տեւած է։

Գահիրէի Հիւանդանոցին մէջ 700 հիւանդ զօրք կայ, այսինքն արշաւանքին մասնակցող զօրաց ընդհանուր թուոյն հարիւրին վեցը։

Բարիզի թերթերէն. 7 Հոկտ.

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ.—Լոնտոնի չինական դեսպանատունը սա ղեկոյցը հաղորդեց թերթերուն.

«Բէքինէն Լոնտոնի չինական դեսպանին ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կատարեալ համերաշխութիւն կը տիրէ մայր կայսրուհիին և կայսեր միջեւ։ Մայր կայսրուհին տեսնելով որ առաջադրուած հիմնական ու մեծ բարեփոխումներու գործադրութիւնը վտանգաւոր հետեւանքներ պիտի ունենայ, նորէն գործօն դեր մը ստանձնեց, որպէս զի կայսրը իր խորհուրդներէն օգտուի գործերը վարելու և բարենորոգումներու գործադրութեան եղանակը սահմանելու, որոնց պէտքը զգացուած են պարագաները։ Վեց խորհրդականներ, որոնք անխոհեմութեամբ անպատեհ բարենորոգումներու գործադրութեանը համար խորհուրդ տուած էին, մահուամբ պատժուեցան։ Ուրիշ երկուքն ալ, որոնք ապաստանած են՝ մէկը անգլիական և միւսը ճաբոնական նաւ մը, դեռ ձերբակալուած չեն։ Ելմտական յանձնաժողովին փոխ նախագահը և արտաքին գործոց Խորհուրդին մէկ անդամը, որ ելմտական յանձնաժողովին անդամ եղած է, Բէքինէն փախուեցան, ուրիշ յանցանքի մը համար։ Լի-Հունկ-Չանկ գործի չխառնուիր, արտաքին գործոց Խորհուրդէն հրաժարելէն ի վեր։ Բէքինի մէջ անդորրութիւն կը տիրէ։»

ՍՊԱՆԻԱ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱ.— Ահաւասիկ Վիզաեասէն (Փիլիպպեաններէ) սպանիացի զօրավար Րիոսի ղրկած պաշտօնական հեռագիրը զոր համառօտակի ծանուցինք.

«Մեր զօրքերը երբ ցամաք ելան, ապստամբներուն մէջ խուճապ մը տիրեց։ 200 հրացան, 400,000 փամփուշտ, 4 թնդանօթ և շատ մը գոյքեր ձեռք անցուցինք։ Ապստամբները փախչելով թողուցին 78 հրացան և իրենց դրօշը։ Սպանիացի 18 բանտարկեալ ազատեցինք։ Ապստամբները բոլորովին ցրուեցան եղած են։ Մէկ քանին հնազանդութիւն յայտնեցին. ուրիշներ զէնքերով լեռները քաշուեցան։ Իրաց նախկին կացութիւնը կը վերահաստատուի։ Կղերականները, արհեստապետութիւնները և ժողովրդեան զանազան դասակարգերը մեծ ցոյցով մը՝ Սպանիոյ համար իրենց ունեցած հաւատարմութեան հաւաստիքը յայտնեցին։ Սէպուի հետ հաղորդակցութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Ուրիշ ընդհարումներու մէջ ապստամբներէն 36 հոգի սպաննեցինք։ Երկրին միւս մասերուն մէջ նոր դէպք չի կայ։»

—Ակոնսիլլօ որ Ակուինալտոյի կողմէ Ուաշինկթըն գացած է, Բարիզ ուղեւորեցաւ։ Պ. Մաք Քինլիի հետ ունեցած տեսակցութեանը միջոցին, Նախագահը յայտարարեր է որ Բարիզի Հաշտութեան յանձնաժողովին որոշմանը պիտի թողու Փիլիպպեաններու ներկայացուցիչը լսելու խնդիրը։ Ակոնսիլլօ կ'ըսէ թէ Փիլիպպեանցիները բացարձակ անկախութիւն կ'ուզեն և Ուաշինկթընի մէջ իրենց կողմէ ներկայացուցիչներ պիտի կարգեն՝ իրենց շահը պաշտպանելու, մինչեւ որ նպատակնին հասնին։

—Կ'ըսուի թէ Բարիզի Հաշտութեան Յանձնաժողովին ամերիկեան պատուիրակները դեռ իրենց պահանջումները չեն ներկայացուցած։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Կ'ըսուի թէ Անգլիոյ և Գերմանիոյ համաձայնութեան խնդիրը դեռ բանակցութեան առարկայ է։ Լուր կայ թէ այս համաձայնութեան վերջնական ձեւ մը տալու խնդիրը շատ դըժուար պիտի ըլլայ, որովհետեւ Տէլակօայի խնդիրը առանց Բորթուկալի չի կրնար կարգադրուիլ։ Բորթուկալի մէջ թէ՛ Խորհրդարանը և թէ՛ երկիրը բացարձակապէս պիտի հակառակին այնպիսի կարգադրութեան մը որ [illegible] Բորթուկալի այդ գաղթավայրին։ Գերմանիոյ մէջ այս համաձայնութիւնը քննադատութիւններու տեղի կու տայ գաղթային շրջանակներու մէջ։

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ.— Անգլիոյ արտաքին գործոց ու գաղթային պաշտօնատուններուն մէջ կազմուած յանձնաժողովներ կը խորհրդակցին Նիկէրի արքայական Ընկերութեան ապագայ դիրքին վրայ։ Ուրեմն կանխահաս կը համարուի այն լուրը թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը գնած է նոյն Ընկերութեան կեդրոնը՝ Աքասա։

ԾԱՅՐԱՅԵՂՆԵՐԸ.— Իտալիոյ կառավարութիւնը սեպտ. 30ին ուղղեց իր հրաւիրագիրները տէրութիւններուն՝ այն դեսպանախորհուրդին համար որ պիտի գումարուի ծայրայեղներուն դէմ ձեռք առնելիք միջոցները որոշելու։ Հռոմի դահլիճը բոլոր տէրութիւններուն հաւանութիւնը ստանալուն պէս պիտի որոշէ գումարման թուականը ու տեղը։

ՊԷԼԿՐԱՏԷՆ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Ալեքսանդր Թագաւորը իր ուղեւորութենէն Սերպիոյ մայրաքաղաքը դառնալուն պէս, կարեւոր դէպքեր պիտի պատահին։ Նախարարական փոփոխութիւնը միշտ հաւանական կը նկատուի։ Կ. Պոլսոյ դեսպան Պ. Նովաքովիչ կամ զօրավար Կրուիչ նախարարապետ պիտի ըլլան, կ'ըսուի։ Այս փոփոխութիւնները Ռուսիոյ և մասնաւորապէս Մուրավիէֆ կոմսին ազդեցութեամբը պիտի ըլլան, որուն համար Աւստրիա շատ գոհունակութիւն պիտի չըզգայ։

ՓՈԹՈՐԻԿ.—Սավաննայի մէջ (Մ. Նահանգները) անցեալ կիրակի սոսկալի փոթորիկ մը աւերակ դարձուցեր է երկիրը։ Հարիւր մարդ մեռեր են։ Բամպակի հունձքը կորսուած է։ Բեւեկնի խէժի արհեստագործութիւնը ծանրապէս վնասուած է։ Շատ մը փոքր նաւեր ընկղմեր և նաւազներ խեղդուեր են։ Ամէնէն աւելի վնասուեր են Տարիէն, Պրունսվիք ու Ֆերնանտինա։

ԴԵՂԻՆ ՏԵՆԴ.—Միսիսիպիի մէջ (Մ. Նահանգները) դեղին տենդը կը տարածուի. նոյնպէս շրջակաները։ Սպիտակամորթներու շատերը փախած են, սեւամորթները ձգելով առողջապահական շըղթային մէջ, ուր ո՛չ ուտելիք ունին և ո՛չ դեղ։ Տասներկու քաղաք վարակուած են. երկաթուղիները չեն բանիր. գործերը դադրած են. մահերու թիւը կը շատնայ։

ՀԵՌԱԳԻՐ

Վիլհելմ Բ.ի ուղեւորութիւնը

ՊԵՐԼԻՆ, 8 Հոկտ.— Վոլֆ հեռագրական գործակալութիւնը սա ղեկոյցը հրատարակած է.—«Այն զրոյցները զորս օտար լրագիրները վերջերս փորձեցին տարածել թէ Գերմանիոյ կայսեր Կ. Պոլիս ու Երուսաղէմ կատարելիք ուղեւորութիւնը կրնայ յետաձգուիլ և կամ բոլորովին թողուիլ, բոլորովին անհիմն են։ Կարգ մը օտար լրագիրներ նոյնպէս ջանքեր կ'ընեն պղտորելու այս ուղեւորութեան բնութիւնը և քաղաքական տեսակէտները։ Բայց հակառակ ասոր, ինչպէս կ'իմացուի ստոյգ աղբիւրէ, Վիլհէլմ Բ, չուզելով Գերմանիոյ խորհրդարանական աշխատութիւնները յապաղմանց ենթարկել, որովհետեւ կառավարութիւնը կարեւոր օրինագծեր պատրաստած է, և փափաքելով Խորհրդարանը անձամբ բանալ, երէկ յայտարարեց թէ որոշած է ետ կենալ Եգիպտոս կատարելիք ուղեւորութենէն։»

Պապը

ՀՌՈՄ.—Պապը, Ֆրանսացի ուխտաւորները ընդունելով, ճառ մը խօսեցաւ ըսելով որ ուխտաւորներու գլխաւոր մտածումը եղած է շնորհակալութիւն յայտնել իրեն վերջերս ըրած այն գործին որով, Ֆրանսայի աւանդական առանձնաշնորհումները հաստատեց։ Պապը հրաւիրեց ուխտաւորները ապագային ալ շարունակել իրենց ուխտագնացութիւնը Երուսաղէմ, որ հաստատուեցաւ մեծ նախագործութիւնը, աստուածային գրաւական մը հաւատացեալներու միութեան։

Աւստրիա

ՎԻԷՆՆԱ.—Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրամայեց որոնց որ անկ է արգիլել Աւստրիոյ մէջ բնակութիւնը այն օտարականներուն որոնք գումարումներու մէջ Աւստրիոյ հակառակ խօսին, կամ մտադիր ըլլան քաղաքական գումարումներու մասնակցիլ, այնպիսի անցեալ մը ունենալով որ երկիւղ ազդէ թէ գումարումներու իրենց մասնակցութիւնը կրնայ ծանրացնել ազգային գրգռութիւնը և վտանգել հանրային անդորրութեան։

Կացութիւնը Բարիզի մէջ

ԲԱՐԻԶ.—Մէկ քանի արհեստապետութիւններ, մանաւանդ քարակոփները, հիւսները, ատաղձագործները և կաշեգործները հանգիստ պիտի առնեն։

—Քանի մը թեթեւ դէպքեր պատահեցան։ Գործաւորները դեռ չեն աշխատիր։

Իտալիա

ՀՌՈՄ.—Իտալիա որոշեց հետեւակ զօրքերու վաշտ մը և երկու մարտանաւ ղրկել։

Պրունսվիքի իշխանուհին

ՊՐՈՒՆՍՎԻՔ.—Պրունսվիքի խնամակալ իշխանին կինը, Մարիա իշխանուհին, ծնած 1854 Օգոստ 2ին, կէս օրին մեռաւ։

Տանիմարքայի թագուհին

ԳՕՊԷՆՀԱԿ.—Պալթիկ ծովու մէջ, Լիպաւի մօտերը, սոսկալի փոթորիկ ծագած ըլլալով, Զարը ուշացաւ և այսօր Քօբէնհակ ժամանեց Պոլեարնեա Զուէզտա զբօսանաւով։ Ընդունուեցաւ արքայական ընտանիքին կողմէ։ Գերմանիոյ կայսեր կողմէ Լէօբոլտ թագաւորը ներկայ պիտի գտնուի Տանիմարքայի թագուհիին յուղարկաւորութեան։

Գերմանիա

ՊԵՐԼԻՆ.— Կայսեր բացակայութեան պատճառաւ նախարարապետ իշխան Հոհէնլոէ պիտի կատարէ Խորհրդարանին նոյեմբերի նստաշրջանին բացումը։

—Պատէնի մեծ դուքսը Պերլին գալով այցելութիւն տուաւ Վիլհէլմ Բ.ի Արեւելք ուղեւորելէն առաջ։

Քուպա

ՆԻՒ ԵՈՐՔ.—Ամերիկեան կառավարութիւնը որոշեց անմիջապէս 18,000 կանոնաւոր զօրք ղրկել Քուպա։

Չինական գործեր

ՊԷՔԻՆ.— Անգլիական, գերմանական ու ռուսական զօրքերու ջոկատները հոս հասան. դէպք չպատահեցաւ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Ամերիկեան Պալթիմոր զրահաւորակէն զատ որ Թիէն Ցին հասաւ, Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց նախարարը յայտարարեց թէ ուրիշ նաւեր ալ Չին պիտի ղրկուին ամերիկեան շահերը պաշտպանելու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ Անգլիոյ թագուհին մտադիր է Ռուսիոյ կայսրը Պալմորալ հրաւիրել, Չինաց կացութեան վրայ խորհրդակցելու, բայց թէ Զարը հաւանօրէն պատրուակ մը գտնէ այս հրաւէրին չպատասխանելու համար։

Մեծ հրդեհ Չինու մէջ

ԲԱՐԻԶ.—Բէքինէն կը հեռագրեն թէ Հանկ-Քօուի մէջ, Շանկայի շրջակայքը, սոսկալի հրդեհ մը ծագելով տասը հազար տուն այրեր և հազար հոգի մեռեր են։ Վնասը ութ միլիոն թաէլ կը հաշուեն։ (Մէկ թաէլը գրեթէ եօթը Փր. կարժէ)։

Տրէյֆիւսի խնդիրը

ԲԱՐԻԶ —Ոստիկան զինուորներու հրամանատարներուն կրկնուեր է բոլոր իշխաններու արտաքսման վերաբերեալ օրէնքը։ Հրաման տրուեր է ձերբակալել Օրլէանի դուքսը, երբ ֆրանսական հողին վրայ ոտք կոխէ։

—Վճռաբեկ ատեանին անդամ Պ. Պառուզ ութ օրէն իր տեղեկագիրը պիտի տայ Տրէյֆիւսի վերադատման խնդրին համար։

—Բըթի Ժուռնալ կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը մօտալուտ է Տրէյֆիւսը գաղտնի կերպով Ֆրանսա բերելով Մոն-Վալէրիէն բանտարկելու. բայց նախապէս Պաեառի ամրոյին մէջ վար պիտի դրուի, պարագաներու բերմունքին սպասելով։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Կացութիւնը Բարիզի մէջ

ԲԱՐԻԶ.—Գաւառներէն զինուոր կուգայ Բարիզի պահապան զօրքերու թիւը աւելցնելու համար։

— Քաղաքապետութիւնը ազդարարեց յանձնառուներու որ անմիջապէս սկսին սալայատակներու շինութեան. հակառակ պարագային մէջ Քաղաքապետութիւնը ուղղակի ինք պիտի ստանձնէ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Կացութիւնը Բարիզի մէջ

ԲԱՐԻԶ, 9 Հոկտ.—Կացութիւնը կը ծանրանայ։ Կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առաւ։ Բազմաթիւ շրջուն պահակազօրքեր կը պտտին գործաւորներու թաղերուն մէջ։

Էսթէրհազի

ԲԱՐԻԶ.—Կ'ըսուի թէ Էսթէրհազի որ Լոնտոն կը գտնուի, ձերբակալուելով ամէնէն քիչը 36 ժամու մէջ ֆրանսական կառավարութեան պիտի յանձնուի։

Բեւեռախոյզ Անտրէ

ԼՈՆՏՈՆ.—Ֆօս Ցօֆէնէն առնուած լուրերու նայելով, Եսքիմոցիները Հուտսոն ծովուն եզերքը տեսեր են Անտրէի օդապարիկը։

Ֆրանց Եոզէֆ կայսրը

ԲԷՇԹԱ.—Ֆրանց Եօզէֆ կայսրը վաղը Բէշթա պիտի հասնի։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Տրէյֆիւսի խնդիրը

ԲԱՐԻԶ, 9 Հոկտ.—Ծերակուտական Պ. Թրարիէօ նամակ մը ղրկելով նախարարապետին, խնդրեց որ Բիքառի արտաքին յարաբերութիւններէ զրկումը դադրի, որովհետեւ ապօրէն է։ Պ. Թրարիէօ ըսաւ որ իր պահանջը եթէ չգործադրուի, խնդիրը Ծերակոյտին պիտի ներկայացնէ նստաշրջանը բացուելուն։

Կացութիւնը Բարիզի մէջ

ԲԱՐԻԶ — Աշխատութեան վերսկսող գործաւորներու թիւը երէկ հասաւ 887ի։ Գործադուլները 45,000 հոգի են։ Գաւառներէն 11,000 հետեւակ ու 2,000 հեծելազօրք Բարիզ կանչուեցան՝ պահակազօրքերուն աջակցելու։ Կը յուսացուի որ գործաւորները շուտով սկսին աշխատելու։ Այսօր ծանր դէպք մը չպատահեցաւ։ Հողակիր ու շէնք փլցնող գործաւորները որոշեցին տակաւին չաշխատիլ։ Սալայատակի գործաւորներն ալ անոնց միացան։

ՍԱԿԱՐԱՆԸ

Եւրոպայի սակարաններէն առնուած հեռագիրները գիներու ո՛և է փոփոխութիւն չեն ցուցներ. Ղալաթիոյ սակարանին մէջ ալ գիները անփոփոխ մնացին. այս առաւօտ բացաւ Քոնսոլիտը 24 ղրշ. 12 փ., և Երկաթուղին 107. 75 Փր.։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	24	12
Ամէնէն բարձր գին	»	24	14
Ամէնէն վար գին	»	24	12
Ռումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	107	75
Ամէնէն բարձր գին	»	108	—
Ամէնէն վար գին	»	107	75

ԲԱՑՈՒՄ 28 Սեպտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	24	11
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	107	50
Օսմանիյէ		401	50
Ռէժի		288	-
Օսմ. Պանքա		13	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթմ.		9	23
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	24
Օսմ. Ապահ. [illegible]		4	1
Թրամուէյ բաժնեթ		710	—
» ժուիսանս		219	—
» պարտաթ	Ֆր	500	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	311	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	163	—

ԱԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ամ օրուան	Օ. Ո.	2	—
» մէկ ամսուան	»	—	
Ռումէլ. երկթ. ամ օրուան	»		
» » մէկ ամսուան	»		

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	24
Անգլիական ոսկի	»	110	07
Բոլ էմբէրիալ	»	90	15
Քրիմլից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	35
Մէթալիք	»	87	10
Ռուսական Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	55

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	25
» » » չէք	»	110	30
Բարիզ » »	Ֆր.	23	01 1/4
» » » չէք	»	22	91 1/4
Պէրլին [illegible] չէք	Մարք	18	56
Վիէննա չէք	Ֆիօր.	16	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 8 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սէռի Ա.	Ա. Ո.	66	—
» » » Բ.	»	47	—
» » » Գ.	»	26	—
Գ.) բաց.	»	22	—
) զոց.	»	21	—
Փոխառութիւն Գասապա	»	86	50
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	11	81
Այտընի երկաթուղի	»	10	75
Եգիպտական Միացեալ	»	109	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	109	62
Հելլենական 5 %	»	38	—
Մոնոբոլ հելլենական 4 %	»	43	—
Ռանթ » 4 %	»	31	25
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	
» նոր » 6 % 1892	»	95	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	47	450
Դրամագեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 8 Հոկտ.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	25
) զոց.	»	22	30
» » » Բ.	»	47	25
» » » Գ.	»	26	25
Օսմանիէ	»	404	50
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր	108	—
Օսմ. Ռէժի	»	288	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	550	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	22
Քրէտի Լիոնէ	»	850	—
Պանք տը Բարի	»	— —	—
Ռուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	93	30
Սպանիական արտաքին	»	42	35
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	300
Դրամագեղչ	»	62	—

ՊԵՐԼԻՆ, 8 Հոկտ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	87	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	112	10
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	330

ՎԻԷՆՆԱ, 8 Հոկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	62
» Լոնտոնի վրայ	»	120	35
Ռումէլիի երկաթուղի	»	58	30
Օսմ. Ռէժի	»	131	30

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երես

VIN DE PEPTONE

Ընդհանրապէս չեն գիտեր թէ միսի հիւթերը միսին հոտաւէտ մասը միայն կը պարունակեն ոչ թէ սննդարար մասը. այս վերջինը կը գտնուի Շաբօյի [illegible] փոշիին մէջ, որուն մէկ կրամը 10 կրամ մաքրուած միսէ յառաջ կու գայ։ Կաթը, [illegible] պատրաստացնելու համար, բաւական է քիչ մը խառնած աւելցնել անոնց վրայ։ Շաբօյի գինի ձեւին տակ, անհրաժեշտ սննդարար կերակուր մըն է սա անախտներուն, ապաքինողներուն, ստամոքսի տկարութիւն ունեցողներու կամ կերակուրներէ գարշողներու համար։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ
ՀԱՄԱՐԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Մասն Ա. Տարերք վաճառականութեան. — Շրջաբերականք. — Առեւտրական հաստատութիւնք. — Վաճառականական գործողութիւնք. — Սակացոյց միջնորդչէքներու և Տոկոսի նոր կանոնագիրը (Պաշտօնական). — Վաճառականական ընկերութիւնք և իրենց շրջաբերականները. — Սնանկութիւն.— Հաշուեցոյց, Գնման և Վաճառման հաշիւք, Փոխադրագիր, Մեսաժըրի Մարիթիմի բեռնագիրը, Փոխանակագրի հաշուեցոյց, Զեղչի ցուցակ. — Փոխանակագիր, Մօռաթօրիում, Վիմատիպ և տպագիր փոխանակագրեր հայ. և գաղղ. Ա.ով և Բ.ով, Ձեռագիր փոխանցումներով և երկայնորդով, Բողոքագրի պաշտօնական օրինակը, Զանազան մուրհակք, Գռէտի Լիոնէի Չէքը.— Հաշուընթացներ.— Ընդարձակ քաղուածք Առեւտրական և Դրոշմի օրէնքէն. — Փոխանակութիւն (գամպիօ). — Առեւտուրի և գամպիօի հաշիւներ, ևլն. ևլն. — Մասն Բ. Տոմարակալութիւն, Պարզ-տոմար, Կրկնատոմար. — Պաճէռ բառին ծագումը և նշանակութիւնը. — Տոմարակալութեան ծագումը. — Կրկնատոմարի հնարիչներուն վրայ պատմական ծանօթութիւն. — Կրկնատոմարի հաշուոց ծագումը և հակակշռութեան դանակները. — Ձեռատետր մը 204 յօդուածով. — Օրհաշիւ. — Մայր-հաշիւ. — Ընդհ. կշիռ. — Հաշուեկշիռ, ևլն. — Եւրոպական Գլխաւոր Տէրութեանց Դրամները, Կշիռները, Չափերը, Գամպիօի գիները և Դրոշմաթուղթերը, ևլն. ևլն.։

Գ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Բոլորովին բարեփոխուած եւ կրկնապէս ճոխացած
Ցանձնարարուած
Ազգ. Կեդր. Վարժութեան Ուսմ. Խորհրդէն
եւ
Վաւերացած Կ. Պոլսոյ Առեւտրական Սենեկէն
Ի Ն. ՏԻՐՋԷՆՃԵԱՆԷ

Ահաւասիկ գիրք մը, որ ո՛չ միայն ուսանողաց և վաճառականութեան ասպարէզը թեւակոխելու պատրաստուող երիտասարդաց, այլ գործի մարդոց իսկ պիտանի և օգտակար է։ Այս Գ. տպագրութիւնը, որ մեծադիր 630 երեսէ բաղկացած ստուար հատոր մ'է, ա՛յնքան նոր և կարեւոր յաւելուածներ ունի, որ նախորդին հետ բնաւ չկրնար բաղդատուիլ։

Գիրքը թէև նախորդին կրկին ընդարձակութեամբ աւելցած է, բայց գինը աւելցած չէ, դարձեալ 23 ղչ. է։
144 3—10

ԴԵՐՁԱԿ-ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Գ, ԵՒ Ա, ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
Կ. Պոլիս Թարագճըլար փողոց Թիւ 98

Նորելուկ կերպասներու ճոխ մթերք մը ֆրանս. և անգլ. նշանաւոր գործարաններէ ուղղակի յանձնարարեալ. տրամադրելի է ճաշակի տէր և վայելուչ հագուիլ ուզող պատուարժան հասարակութեան։

Վաճառատանս նշանաբանն եղած է միշտ «Ուղղութիւն և գոհացուցիչ գիներ». հետեւաբար պէտք ունեցողները թող դիմեն և գոհ պիտի մնան։ 1423 4—5

ՍԳՈԴԻ ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ՕՃԱՌԱԿ

Եըլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1388

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող եմ փորձեր ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրիւ ձկան իւղն իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի ուշակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Օ. Օ. ՄԱՎՐՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

ESTABLISHED 1782

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, ասոկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է որոյ բաժնետարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի գումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյ, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ Թիւ 1

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորեն.—Վերջացող շաբթուան մէջ հասաւ 5,000 քիլէ կակուղ ցորեն Ռումէլիէն, 15,000՝ Օտեսայէն, 5,000՝ Իպրայիլէն, 10,000՝ Դանուբէն։ Կարծր ցորեն հասաւ և ծախուեցաւ 6,000 քիլէ, օխան 38-39 բր.ի։ Հաճար.—Վաճառում չի կայ։ Եգիպտացորեն.—Հրապարակը ոգեւորուած է. 2000 պարկ Սեւ ծովէն եկած՝ ծախուեցաւ օխան 19 ½-20 բր.ի Աղեքսանդրիոյ համար։ Գարի.—120,000 օխա ծախուեցաւ Ռումէլիի տեսակէն, օխան 28 ½-29 բր.ի և Դանուբի տեսակէն 8,000 քիլէ 10 ½-11 ղրշ.ի քիլէն։ Վարսակ.—Վաճառում 60,000 օխա Մարմարայի տեսակ՝ 23-24 և Սեւ ծովու տեսակ 50,000 օխա 21-22 բր.ի օխան։ Թուչնակեր.—Վաճառում չի կայ։ Սուսամ.— 100,000 օխա ծախուեցաւ տեղական սպառումին համար, օխան 83—84 բր.ի։ Լուբիա.—400 պարկ ծախուեցաւ Դանուբի տեսակէն, օխան 85—86 ղրշ.ի։

ԱԼԻՒՐ.— 2000 պարկ հասաւ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 95—110 ղրշ.ի, 1000 պարկ Իպրայիլայի տեսակէն, պարկը 86-92 ղրշ.ի և 500 պարկ Վառնայի տեսակէն, պարկը 84 ղրշ.ի։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաքար.— Թրիէսթէէն հասաւ 2400 պարկ։ Ծախուեցաւ 2400 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդինարը 88-100 ղրշ.ի։ Խահուէ.— 1,500 պարկ ծախուեցաւ, 100 օխան 5—6 օսմ. ոսկիի։ Բրինձ.—Շաբթուան մէջ հասան 350 պարկ եգիպտական, պարկը 82-83 ղրշ.ի. 200 պարկ րիզոն, պարկը 44 ֆրանքի և 8000 պարկ րանկուն, պարկը 108 ղրուշի։ Պղպեղ.—50 պարկ ծախուեցաւ օխան 7 ¾-8 ղրշ.ի։ Սիպերիական կարագ.—Թականրօքի տեսակին վրայ քիչ մը գործ եղաւ օխան 12 ղուրուշէն։ Մոմ.—1000 սնտուկ Ֆուրնիէ ծախուեցաւ, սնտուկը 47 ղրշ.ի։ Քարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 17 ½ ղրուշէն. ռուսականին սնտուկը 22 ղրշ. ոսկեդրամ կ'արժէ մեր հրապարակին վրայ։

ԱԼՔՈՀՈԼ.—Շաբթուան մէջ հասան 46 տակառ Ուլատոֆքա, 38—39 օխան մէկ օսմ. ոսկիի, 16 տակառ Քորտաքօֆքա, 41½ օխան մէկ օսմ. ոսկիի և 20 տակառ Օտեսա 42 օխան մէկ օսմ. ոսկիի։

ՀԱՆՔԱՅՈՒԽ.— Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Քարտիֆին թօնօն կ'արժէ 28-30 շիլին, Նիւքասթլինը 24-26 շիլին և Սկովտիականինը 20½-23 շիլին։

ՄԱՆԻՖԱԹՈՒՐԱ.—Բաւական կարեւոր գործեր։

ԱՐՏԱԾՈՒԽԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիք.—55 հակ ծախուեցաւ Եողկ, օխան 19½-19¾ ղրշ.ի։ Բուրդ.—Այս տարուան կտուրքին արդիւնքը անցեալ տարուան չափ առատ չեղաւ. հասածը կայս. գործարաններէն կը գնուի։ Բամպակ.—10,000 օխա Իզմիրէն և 12,000 օխա Ատանայէն հասաւ, նոր հունձքի ապրանք, կէսը՝ 4 ½ ղրշ.ի գնով չեղաւ։ Գիները բնկած են։ Փոքր գործեր։ Մեsաfu.—Անկարեւոր գործառնութիւններ։ Կապերs.—Կարեւոր գործառնութիւններ։ Աֆիօն.—14սնտուկ ծախուեցաւ Զիլէի լաւ տեսակէն, օխան 180 ղրշ.ի և 5 սնտուկ Նալը-Խանի տեսակէն, օխան 140-142 ղրշ.ի։ Դեղին մեղրամոմ.—Վաճառում 500 օխա, 17 ½—18 ղրշ.ի։ Ձէթ.—Քիչ մը առուծախ եղաւ։ Քայսէրիի տեսակին օխան կ'արժէ 2¹/₄-2³/₄ ղրշ, ենիկլիւինը 85-90 բարա, և Զիլէ, Թոգատ, Զորումի տեսակներուն օխան 2¹/₅-2³/₅ ղուրուշի։ Դըլստր.—Վաճառում չի կայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 6½-7 ղրշ. կ'արժէ, ճերմակինը 5-5¹/₅ Մորթ.—Վաճառում չի կայ. օխան 6-14 ղրշ. կ'արժէ։ Ընկոյզ.— Վաճառում չի կայ. օխան 55-56 փր. կ'արժէ։ Կաղին.—Վաճառում չի կայ։ Պտուղ.—Հրապարակին վրայ գրեթէ գործ չեղաւ։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՚՚ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
(Եանըք Քուրսիէրայի տեղւոյն մօտ, Գիսլ Ջենտիլինեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաստոյգ ցաւած ակռաներն ձեւ անցաւ կը լեցնեն. ցաւոց դիմաց և բուժման վերաբերեալ պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, դէմք յեռազանցութեան ըստ տարիքի, ծամելութեան, և ազատ արտասանութեան երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թրմբոցուցիչ գեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն։

Ց.Գ. Ամերկ. ատմ.հաստատեալ ժամանքը կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (մինչեւ կէսօրէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին

Գաւառացիները կրնան գրել իրենց բնակարանն, Բր. 1 Խորհրդի փողոց։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
12 — Պէշիք.	6 50 Պէշիկ.	— —	7 40 Պշկ.
12 30 Վոսփ.	7 55 Պէշիկ.	12 35	8 20
1 —	8 50	1 —	9 —
1 30	9 35	1 50	9 40
2 —	9 45 Ֆէրպ.	2 25	10 15 Պգկ.
2 30	10 10 Պէշիկ.	2 50 Վոսփոր	10 30 Ֆէրպ.
3 —	10 35 Պգ.Պպ.	3 — Պապ.	10 40 Պգկ.
3 15 Ֆէրպ.	11 — Պգկ.	3 35	11
3 30	11 — Ֆէրպ.	4 —	11 25 Պգկ.
4	11 20	4 30 Ֆէրպօթ	11 30 Ֆէրպ.
4 35	12 —	4 35	11 50
4 45 Ֆէրպ.		5 —	12 15
5 5		5 40 Պէշիկ.	
5 35		5 30 Ֆէրպօթ	
5 50		6 15 Պշկ.	
6 15		7 — Պգկ.	

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

Իսկիւտարէն Կամուրջ		Կամուրջէն Իսկիւտար	
— —	6 20 Պէպ.	— —	7 5 Պշք.
12 —	6 50 Պշքթ.	12 20	7 40 Պշք.
12 50	8 — Պշքթ.	1 —	8 20
1 20	8 45	1 35	9 —
2 —	9 30	2 20	9 40
2 45	9 45 Ֆէրպ.	2 35 Վոսփ	10 15
3 30	10 15	3 5 Պապ	10 30 Ֆէրպ.
3 15 Ֆէրպ.	10 35	3 30	10 45
4 15	11 — Ֆէրպ.	4 — Ֆէրպօթ	11 20
4 45	11 10	4 45	11 30 Ֆէրպ.
4 45 Ֆէրպ.	11 45	5 30	11 45
5 25	12 —	5 30 Ֆէրպօթ	12 15
5 50 Պէշիկ.		6 15 Պէպէր	

ՀԱՐԷՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

2 — Հարէմէն Սալաճագ բացի կիր.է)
4 — » » բացի ուր.է
10 40 » » բացի ուր. կիր. օրերէ)
11 25 » » ուր. կիր. ժ. 10.45ին
1 30 Կամուրջէն Հարէմ Սալաճագ բացի կիր.է
3 30 » » » բացի Ուր.է
10 10 » » անտի Սալաճագ բացի ուր. կիր. օրերէ
11 10 » » » Սալաճագ (կիրակի եւ ուրբաթ օրերը ժամ 10.30ին։

ԻՍԿԻՒՏԱՐ ՍԻՐՔԷՃԻ ԻՍԿԷԼԷՍԻ
ԵՒ
ԳԱՊԱԹԱՇԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱԲԱՐՁ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐՈՒ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

3 15 Իւսկիւտարէն Գապաթաշ Սիրքէճի
4 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
9 45 Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
11 — Իւսկիւտարէն Սիրքէճի
4 — Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
5 30 Սիրքէճիէն Գապաթաշ Իւսկիւտար
10 30 Սիրքէճիէն Իւսկիւտար
11 30 Սիրքէճիէն Գպթ. Իւսկիւտար

Ծան.—Օրը միգապատ եղած ատեն շոգենաւները իրենց գտնուած տեղերը պիտի մնան։

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք 14,500,000
Պահեստի դրամ	» 26,504,000
Տարեկան հասոյթ	» 58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագին.

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

Ներով։ 572

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Ոնանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ
աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Գործարանին Նշանը

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «Էօֆօսֆիթ որ չօ է որ սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒՍԱՒՏԸ, ԽՈՑԼ (սքրաֆա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՏԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակալատեղ ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱԻՐԼ

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 29/11 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 30 12 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (Յաֆֆա, Պէյրութ, Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս)։
Եշ. 1/13 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 1/13 Ինէպօլու, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ և Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 2/14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի- 532

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որոյ շոգենաւերը ամէն կէս ամսուն Լիվէրբուլ և Միջերկրեայ ծովու

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Փօթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2408
Ուրանիա	7268	Ադլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2248
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1898
Ալէբբօ	2143	Մորոգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Դագալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ձ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՃԵՍԿԱԼԷՆ և ՄԷՐՈՖԵԼՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսէյլեայ և Պաթումի մէջ կանոնաւորապէս բանող

ԺԱՄԱՆՈՒՄ
Հոկտ. 11 Մէնկրէլի Մարսիլիաէն։
» 17 Անադոլի Անատոլուի եզերքէն։
» 12 Լաքօլ Անվէրսէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ
Հոկտ. 12 Մէնկրէլի Սամսօն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 18 Անադոլի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,
Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և զրահ ուղեւորութեան Նաւարկէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ
575 Թօփխանէ, քարափին վրայ

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրբուլ և Արեւելքի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքդորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմէնիան	10500	Էճիբշեան	3500
Քէսդրիան	10500	Արրճ.ան	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գօսդոնիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինճօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը գրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1
Ղալաթիա

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէրթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4811	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	182	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1037	Սէքրօ	1200
Պորոտինօ	1261	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պր սվօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտաճօ	5540	Օճիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիպսօ	1337	Էշադօ	1481	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1214	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1814
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բելօ	510	Վօլօ	1289
Չիտակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանդրօ	2272	Րինալտօ	1663	Խէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4233	Կիդանօ	1248	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Հինտու շոգենաւը, նաւապետ Քօքս, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած, պարպած և Օտեսա ուղեւորած է։

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Ուայըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլլէն հոս հասած է։

Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հըլ և ամսոյս 23ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ
Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվէրբուլ, Պօրտօյի, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	
Րամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէքթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասըընի	1500
Մարխօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ
Ուխթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվըրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (50)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Ա.

ԵՐԿՈՒ ՄԱՐԴԿՔՋՈՒՀԻՆԵՐԸ

Երկ օր ետքը ընկերութիւնը գումարում մ'ունեցաւ։

Գործաւոր մը հետեւեալ առաջարկն ըրաւ.

—Ընկե՛րք, տիկին Բիկոյն դարմանող բժիշկին խօսքին նայելով, բժշկուելու համար տղեկ մը պէտք է իրեն որ սիրէ։ Ես կ'առաջարկեմ մեր ընկերութեան՝ տղեկ մը որդեգրել մեր ողբացեալ Բիկոյ բարեկամին այրիին, որ մեր ամենուս քոյրն է։ Երբ առողջութիւնը գտնէ, նորէն կ'սկսի աշխատիլ և ապրուստի միջոց գտնել։ Մեր ընկերութիւնը պէտք է շարունակէ սակայն, և ինչ որ այրիին համար կ'ընէր, տղեկին համար ընէ։ Մեք շատերնիս ամուրի ենք, միթէ մեծ բա՞ն մ'է մեզի համար տղայ մը մեծցընել։ Եթէ կ'ուզէք, մեր մէջէն ընտանիք և զաւակ ունեցողներուն բաժինը պակսեցընենք, և ամուրիներուս բաժնին վրայ աւելցընենք։

Չորս զաւկի տէր հայր մը ոտքի վրայ ելաւ.

—Այդ բաժնիդ հակառակ է մեր ընկերութեան գաղափարին. եթէ մեր ընկերին առաջարկն ընդունիւ, ընտանեաց հայրերը վարձեալ նոյնը պիտի ընեն, ինչ որ ընեն ամուրիները։

—Այո՛, գոչեցին երեսունի չափ ձայներ։

—Ուրեմն ես կ'առնեմ առաջարկս, ըսաւ բանախօսը։

—Շարունակեցէ՛ք. շարունակեցէ՛ք։

—Կրնայ պատահիլ որ մեր մէջէն ոմանք մեկնելով ընկերութեան անդամներուն թիւը պակսի. բայց բարեսիրտ ընկերներ չեն պակսիր արուարձանին մէջ, անոնցմէ դիւրաւ կրնանք ընտրել պակասածներուն տեղ։

Կը մնայ գիտնալ թէ ինչպէս պիտի գտնենք տղան։ Աւա՜ղ, ընկերներ, գործը շատ դիւրին է դժբաղդաբար. Քոլէրան, այն սարսափելի համաճարակը, այս անգամ ալ Փարիզի մէջ անգթօրէն հարուածներ տուաւ աջ ու ձախ. բայց գլխաւորապէս գործաւոր դասակարգին վրայ ծանրցաւ։ Ամէն օր բազմաթիւ որբեր կը թողու։ Ընկեցիկ-Մանկանց խնամատունը լեցուն է փոքրիկ դժբաղդներով, որք ոչ հայր ունին, ոչ մայր, ոչ ազգական, ոչ բարեկամ, և որոց վերջին ապաւէնը գթութիւնը պիտի ըլլայ։ Հոն կը գտնենք տղայ մը մեր այրի Բիկոյին համար։

Գործաւորին այս ազնիւ խօսքերը միաձայնութեամբ ծափահարուեցան։

Որոշումն երկար չտեւեց։

Ժողովն անմիջապէս ընդունեց այս առաջարկը։

Ծերուկ գործաւորը, որ ամենէն առաջ օգնութեան դիմեր էր այրիին, խնդրեց որ հետեւեալ օրն ինք այրին տանի և խնամատունն երթայ,

—Այդ պաշտօնն իրաւամբ ձերն է ըսաւ նախագահը։ Այսու ամենայնիւ հարցնեմ ժողովին։ Ի՞նչ կ'ըսէք, ընկերնե՛ր։

—Այո՛, պատասխանեցին ամէնը մէկէն։

Եւ եղբայրական ընկերութեան անդամները ցրուեցան։

Հետեւեալ օրը, կէս օրէն երեք ժամու չափ ետքը, կառք մը գնաց կեցաւ Ընկեցիկ-Մանկանց խնամատան դրանը առջեւ։ Տիկին Բիկոյ և արուարձանի ընկերութեան կողմէ նշանակեալ գործաւորը վար իջան կառքէն։

Նոյն միջոցին մարդ մը կանանչ բերքալէ կտաւով ծածկուած մեծ զամբիղ մը ձեռքը խնամատան դռնէն ներս կը մտնէր։

Զամբիղին մէջ երկու մանկիկ կային, մին գրեթէ մէկ տարեկան, միւսը նորածին, հազիւ տասն հինգ օրուան։

Այրի Բիկոյ մեծը թեւերուն մէջ առաւ և սկսաւ համբուրել։

—Ո՜հ, այս կ'ուզեմ, ըսաւ կամաց մը գործաւորին, չեմ ուզեր զատուիլ ասկէ։

Բայց տղան առնել տանելէ առաջ ձեւակերպութիւններ կային կատարուելիք։ Գրասենեակը մտցուցին զիրենք, ուր խնամատան երկու պաշտօնեաներ կային։

30

ՑԱՑՏՆՈՒԹԻՒՆ

Երկու տղայքը խնամատուն դրկուած էին Պուա-լ'Ապէ թաղին ոստիկանապետէն. բայց անոր կողմէ տրուած տեղեկագիրը գրեթէ բան մը չէր իմացըներ։

Առաւօտուն, ժամը տասնին միջոցները, մարդ մը որ գործաւոր կը թուէր, այն երկու տղայքը՝ ոստիկանապետին գրասենեակը տարեր էր բուրդէ ծածկոյթի մը մէջ փաթթած։

Ոստիկանապետը՝ իր պաշտօնին վերաբերեալ գործի մը համար բացակայ գտնուելով, երկու պաշտօնեայ միայն կային հոն և մէկ մ'ալ գրասենեակին սպասաւորը։

Մարդը՝ տղայքը գետինը դնելով ըսեր էր.

—Երկու տղայ կը բերեմ ձեզի, որք ծնողք չունին. մայրերնին մեռաւ քոլէրայէն։

Ետքը, առանց կենալու որպէս զի իրմէ ուզուելիք տեղեկութիւնները տայ, ձգեր գացեր էր վազելով, այնպէս որ գրասենեակին սպասաւորն և պաշտօնեաներէն մին ետեւէն դուրս ելեր էին գտնելու, բայց մարդը անյայտ եղեր էր։

Քիչ մ'ետքը ոստիկանապետը գալով, իմացաւ գործը, և տղայոց վերայի կտաւեղէնները քննելով տեսաւ որ Բ. Լ. սկզբնատառերով նշանակուած էին։

Այս տկար և դժբաղդաբար անբաւական նշանը տեսնելով՝ ոստիկանապետն անմիջապէս խուզարկութեան ձեռնարկեր էր թաղին մէջ, բայց բան մը չէր կրցեր գտնել։

Մտածեր էր թէ երկու տղայքը եղբայր ու քոյր էին։

Տիկին Բիկոյի ընկերակցող գործաւորը յայտնեց խնամատան պաշտօնեաներուն՝ իրենց հոն երթալուն նպատակը, և խնդրեց որ այն երկու տղոցմէ մին, զոր տիկին Բիկոյ թեւերուն մէջ բռնած էր, անոր յանձնուի։

Յայտնեց այրիին պատուաւորութիւնը. պատմեց այն տխուր պարագան, որուն մէջ խեղճ կինը թէ ամուսինն և թէ զաւակը միանգամայն կորսնցուցեր էր, և հասկցուց թէ ինչպէս արուարձանին գործաւորներն ընկերակցութիւն մը կազմելով՝ յանձն առած էին տղուն համար ըլլալիք բոլոր ծախքը հոգալ՝ մինչեւ որ չափահաս մարդ ըլլալով կարենար աշխատիլ և իր ապրուստը հայթայթել։

Պաշտօնեաները գործաւորին անունն ու այրիին հասցէն առին և տղան կնոջը յանձնեցին, որ առաւ իր տունը տարաւ։

(Շարունակելի)